

رسانی

سلغان (۱)

مقدمه

لعمجی

دیر زمانی است که اداره پاسخ به سؤالات جامعه‌الزهراء علیها السلام حوزه علمیه خواهان قم، جوابگوی سؤال‌های فقهی بانوان پرسش‌گر و مشاور و همراه رهیویان معارف الهی در سطحی گسترده (حضوری، تلفنی و مکاتبه‌ای) می‌باشد و طبعاً از این رهگذر می‌باشد آراء و نظرات مراجع عظام دام‌الله‌آنکم را از آخرین منابع و مأخذ فقهی آنان به طور مستند به دست آورد.

بر همین اساس مجموعه‌ای از موضوعات فقهی با درختواره موضوعی در مسائل مستحبه و موارد مبتلاهه بانوان با آراء مراجع عظام دام‌الله‌آنکم برای دسترسی آسان اساتید به پاسخ صحیح، تهیه و تنظیم گردیده است. اطلاعات سایت و مجموعه حاضر نمونه‌ای از پیجاه موضوع فقهی است که حاصل تلاش محققین و اساتید مدرس در بخش تحقیقات و استفتائات اداره پاسخ به سؤالات جامعه‌الزهراء علیها السلام می‌باشد.

پیش از بهره‌برداری از این مجموعه لازم است نکات ذیل مورد توجه خوانندگان محترم قرار گیرد:

۱. ترتیب اسامی مراجع عظام بر اساس حروف الفبا می‌باشد.
۲. موجود نبودن فتوای بعضی از مراجع در برخی از مسائل به لحاظ عدم دسترسی به پاسخ مستند آن مسئله از دفتر معظم له بوده است.
۳. اصل تمامی استفتائات و تاریخ ارسال و دریافت آن، در آرشیو اداره پاسخ به سؤالات موجود می‌باشد.

خواهشمند است در صورت مشاهده هر گونه سهو و خطأ در کتاب، با شماره ۰۲۵۳۲۱۱۲۳۵۹ تماس حاصل فرمائید.

پاسخگویی

شایان ذکر است به علت استقبال پاسخگویان به مسائل شرعی در سراسر کشور، معینه‌ها و مبلغین، از مجموعه سؤالات و پاسخ‌های موجود، موسوعه فوق‌الذکر به صورت جزو و کتاب در ۵۰ موضوع فقهی با بیش از ۱۸۰۰۰ پرسش و پاسخ فقهی از آراء مراجع تهیه شده و کلیه مطالب آن در سایت پاسخ به سؤالات قابل دسترسی می‌باشد.

استادید مجرّب اداره پاسخ به سؤالات دینی جهت رفع سؤالات و مسائل مستحدثه و محل تأمل، مشاور و پاسخگوی سؤالات فقهی و اعتقادی شما مبلغین گرامی هستند.

پاسخگویی تلفنی و مشاوره احکام فقهی:

شماره دفتر مقام معظم رهبری الله ویژه مبلغین · ۰۲۵۳۷۱۱۲۲۵۷

پاسخگویی تلفنی و مشاوره احکام فقهی ویژه مبلغین:

پاسخگویی و مشاوره احکام فقهی حضوری: جامعه الزهراء علیها السلام، ساختمان مدیریت، طبقه اول · ۰۲۵۳۱۷۶۸

پاسخگویی و مشاوره اعتقادی:

پاسخگویی مکاتبه‌ای: porsesesh@jz.ac.ir

مبلغین گرامی می‌توانند آخرین و جدیدترین استفتائات را از سایت، پیام رسان سروش و کanal تلگرام اداره پاسخ به سؤالات دریافت نمایند:

آدرس سایت پاسخ به سؤالات فقه و معارف: www.pasokhbesoalat.ir

آدرس پیام‌ران سروش فقه و معارف: @pasokhbesoalat

قابل ذکر است مقلّدین مقام معظم رهبری بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ با شماره‌های ۰۲۵۳۷۱۱۲۵۳-۷ و مقلّدین سایر مراجع عظام بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ با شماره ۰۲۵۳۱۷۶۸ می‌توانند جهت پرسش سوالات شرعی خود، صبح‌ها ساعت ۸ الی اذان ظهر و عصرها ساعت ۱۹-۱۶ (نیمسال اول) و ۱۸-۱۵ (نیمسال دوم) تماس بگیرند.

۰۲۵۳۲۱۱۲۰۷۸	شماره تماس دفتر برگزاری دوره‌های تربیت استاد پاسخگو
۰۲۵۳۲۱۱۲۳۵۹	شماره تماس سفارش محصولات فرهنگی
۰۲۵۳۲۱۱۲۴۵۲-۸	شماره تماس امور اداری

«وَ مِنَ اللّٰهِ التَّوْفِيقُ»

جامعة الزهراء عَلَيْهِ السَّلَامُ معاونت فرهنگی - تبلیغی

اداره پاسخ به سوالات دینی

زمستان ۱۳۹۸

فهرست

تقلید و تکلیف

۹	عدول از مجتهد مساوی به مساوی
۱۱	معیار رجوع در احتیاط واجب
۱۲	محاسبه سال قمری یا شمسی در سن بلوغ
۱۳	وظیفه‌ی والدین در انتخاب مرجع فرزندان
۱۶	نشانه‌های بلوغ در دختران و پسران
۱۳	تطهیر ظرف نجس
۱۶	تطهیر لباس نجس شده به ادرار
۲۱	تطهیر لباس نجس شده به غیر ادرار
۲۷	تطهیر با ماشین لباسشویی
۳۰	طهارت کف پا و کفش با راه رفتن
۳۱	طهارت و نجاست بول (ادرار) و فضله (مدفع) پرندگان
۳۱	حرامگوشت
۳۴	واسطه‌ها در انتقال نجاست
۳۶	حکم تطهیر دندان مصنوعی یا پرکرده در دهان نجس
۴۰	حکم خون تخم مرغ
۴۴	طهارت و نجاست الکل سفید
۴۷	طهارت یا نجاست الکل صنعتی، عطریات و مواد مخلوط به الکل
۴۹	حکم پختن یا سرخ کردن کشممش

غسل

۵۵	کفایت یک غسل واجب از سایر اغسال
۵۸	کفایت غسل مستحبی از وضو

شستن موهای بلند در غسل ۶۲
حدث اصغر حین غسل ۶۴
غسل جنابت در حال حیض ۶۶

وضو

مس اسماء انبیاء بدون وضو ۷۱
وضو با ناخن مصنوعی ۷۳
حکم رنگ و چربی لوازم آرایشی در وضو ۷۸
مقدار مسح پا ۷۹
چگونگی مسح پا ۸۱
حکم وضو با جراحت باز روی دست و صورت ۸۴
حکم جبیره با پلاستیک ۸۹

تیم

تیم با گرد و غبار ۹۳
تیم بر گچ، سیمان، موزائیک، کاشی و آجر ۹۳
تیم با وجود ناخن بلند ۹۸

تَعْلِيد و تَكْلِيف

تقلید و تکلیف

عدول از مجتهد مساوی به مساوی

سؤال: آیا عدول از مجتهد حیّ به مجتهد حیّ مساوی بعد از تحقق تقلید جایز است؟

آیت‌الله بہجت

در جمیع مسائل یا در بعض مسائل که ارتباط با هم ندارند، جایز است.

وسیله النجاة، ج ۱، ص ۹، م ۴

توضیح المسائل، ص ۹، م ۶

استفتائات، ج ۱، ص ۵۰، م ۱۵۸

جامع المسائل، ص ۲۵، م ۱۴ و ۱۸

آیت‌الله خامنه‌ای

بنابر احتیاط واجب جایز نیست.

اجوبة الاستفتائات، ص ۶، س ۳۱

آیت‌الله خوئی

جایز نیست.

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۱۸، م ۱۱

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۷، م ۱۴

آیت‌الله سیستانی

عمل کردن طبق فتوای مجتهد مساوی جایز است مگر در صورتی که در یک مسأله اختلاف در فتوی باشد مثل اختلاف قصر و تمام در نماز مسافر که مکلف باید جمع کنند.

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۶، با استفاده از م ۸

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۱۲، م ۱۳

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله شیری زنجانی مُحَمَّدْ جَعْلَنَهُ

جايز نیست.

توضیح المسائل، ج ۱، ص ۸، م ۹

آیت الله صافی گلپایگانی مُحَمَّدْ جَعْلَنَهُ

بنابر احتیاط واجب در مسائلی که یاد گرفته و لو عمل نکرده، ترک عدول است.

هدايةالعباد، ج ۱، ص ۵، م ۴

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۱۳، س ۱۸

آیت الله فاضل لنکرانی مُحَمَّدْ جَعْلَنَهُ

جايز است.

توضیح المسائل، ص ۷، م ۱۳

الاحکام الواضحة، ص ۷، م ۱۵

آیت الله گلپایگانی مُحَمَّدْ جَعْلَنَهُ

بنابر احتیاط واجب در مسائلی که یاد گرفته و لو عمل نکرده، ترک عدول است.

هدايةالعباد، ج ۱، ص ۷، م ۴

مجموع المسائل، ج ۱، ص ۱۸، س ۴

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۱۰، م ۱۱

آیت الله نوری همدانی مُحَمَّدْ جَعْلَنَهُ

در مسائلی که عمل نکرده است، اشکال ندارد.

هزار و یک مسأله فقهی، ج ۲، ص ۸، س ۱۴

آیت الله وحید خراسانی مُحَمَّدْ جَعْلَنَهُ

جايز نیست.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۲، م ۱۴

معیار رجوع در احتیاط واجب

سؤال: رجوع از احتیاط واجب به فتوای مرجع دیگر در چه صورتی جایز است؟

آیات عظام: امام خمینی ره، تبریزی ره، خامنه‌ای ره، خوئی ره، سیستانی ره،
شیری زنجانی ره، صافی گلپایگانی ره، فاضل لنکرانی ره،
کلپایگانی ره، مکارم شیرازی ره و حیدرخسروی ره:

با رعایت الاعلم فالاعلم* رجوع جایز است.^۱

آیت الله نوری همدانی ره

بنابر احتیاط واجب با رعایت الاعلم فالاعلم رجوع جایز است.

منتخب المسائل، ص ۱۱، م ۲۲

توضیح المسائل، ص ۱۲، م ۷

* رعایت اعلم فالاعلم یعنی مکلف باید مجتهدی را برای مرجع انتخاب نماید که هم رتبه با مرجع تقلید فرد از نظر علمی باشد در صورتی که مجتهد مساوی یافت نشد به مجتهدی که از نظر علمی از مرجع تقلید خودش پایین تر است و از سایر مجتهدان بالاتر است مراجعه کند.

۱. امام خمینی ره: تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۳۴ و توضیح المسائل، ص ۲، م ۷ و استفتات، ج ۱، ص ۲۰، س ۵۱

آیت الله تبریزی ره: منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۳، م ۳۱ و توضیح المسائل، ص ۷، م ۷ و استفتات، ج ۱، ص ۱۶، س ۳۳ و ص ۱۸، س ۴۰

آیت الله خامنه‌ای ره: اجوبة الاستفتاثات، ص ۱۴، س ۸

آیت الله خوئی ره: منهاج الصالحين(العبادات)، ج ۱، ص ۱۳، م ۳۱ و توضیح المسائل، ص ۵، م ۷

آیت الله سیستانی ره: منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۸، م ۱۹ و توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۴۴، م ۸

آیت الله شیری زنجانی ره: توضیح المسائل، ص ۹ و ۱۰، م ۷

آیت الله صافی گلپایگانی ره: توضیح المسائل، ص ۷، م ۷ و هدایةالعباد، ج ۱، ص ۱۰، م ۳۷

آیت الله فاضل لنکرانی ره: العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۱۸، م ۶۴ و توضیح المسائل، ص ۸، م ۱۹

آیت الله گلپایگانی ره: هدایةالعباد، ج ۱، ص ۹، م ۱۲ و توضیح المسائل، ص ۶، م ۷

آیت الله مکارم شیرازی ره: توضیح المسائل، ص ۱۷، م ۹ و العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۲۸، م ۶۴

آیت الله وحید خراسانی ره: منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۳۱ و توضیح المسائل، ص ۱۹۳ و ۱۹۴، م ۷

محاسبه سال قمری یا شمسی در سن بلوغ

سؤال: ملاک تعیین سن بلوغ سال قمری یا سال شمسی است؟

آیات عظام: امام خمینی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى، خامنه‌ای رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى، خوئی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى، سیستانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى، شیری زنجانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى، صافی گلپایگانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى، فاضل لنکرانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى، نوری همدانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى و حیدر خراسانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى:

سال قمری است.^۱

۱. امام خمینی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: توضیح المسائل ۱۳ مرجع، ج ۲، ص ۳۷۵، م ۲۲۵۲

آیت الله خامنه‌ای رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: استفتایات موجود در اداره پاسخ به سوالات دینی

آیت الله خوئی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: توضیح المسائل ۱۳ مرجع، ج ۲، ص ۳۷۵، م ۲۲۵۲

آیت الله سیستانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۴۰، م ۲۲۶۰

آیت الله شیری زنجانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: توضیح المسائل، ص ۴۸۱، م ۲۲۶۰

آیت الله صافی گلپایگانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: توضیح المسائل ۱۳ مرجع، ج ۲، ص ۳۷۵، م ۲۲۵۲

آیت الله فاضل لنکرانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: با استفاده از استفتایات موجود در اداره پاسخ به سوالات

آیت الله نوری همدانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: توضیح المسائل ۱۳ مرجع، ج ۲، ص ۳۷۵، م ۲۲۵۲

آیت الله وحید خراسانی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى: احکام جوانان، ص ۳۷، پاورقی

وظیفه‌ی والدین در انتخاب مرجع فرزندان

سؤال: آیا والدین در انتخاب مرجع تقلید فرزندان تازه به تکلیف رسیده وظیفه‌ای دارند؟

آیات‌الله بہجت

باید وظیفه شرعی شان را به آنها بگویند و آنها هم می‌توانند به کسی که اطمینان به تحقیق او دارند اعتماد کنند یعنی والدین به نحوی توضیح دهند که موجب اطمینان آنها شود.

باید وظیفه شرعی شان را به آنها بگویند و آنها هم می‌توانند به کسی که اطمینان به تحقیق او دارند اعتماد کنند یعنی والدین به نحوی توضیح دهند که موجب اطمینان آنها شود.

آیات‌الله تبریزی

چنانچه والدین و اساتید می‌گویند به طریق معتبر مرجع تقلید را تعیین کرده‌اند و ثقه باشند اولاد و شاگردان می‌توانند به گفته آنها اعتماد کنند.

باید وظیفه شرعی شان را به آنها بگویند و آنها هم می‌توانند به کسی که اطمینان به تحقیق او دارند اعتماد کنند یعنی والدین به نحوی توضیح دهند که موجب اطمینان آنها شود.

آیات‌الله خامنه‌ای

وظیفه‌ی انتخاب مرجع تقلید متوجه به خود مکلف است و دیگران می‌توانند او را برای رسیدن به تشخیص صحیح کمک کنند.

وظیفه‌ی انتخاب مرجع تقلید معرفه به خود مکلف است و دیگران
من نواند امواج رسیدن به تشخیص صحیح کنند.

آیت الله خوئی للہ عزوجلہ

اگر والدینش اعلم را به او معرفی کنند و از گفته آنها اطمینان حاصل کند، می تواند مرجع والدینش را به عنوان مرجع خود انتخاب نماید.

صراط النجاة، ج ۱، س ۳۳، س ۷۱

آیت الله سیستانی الملک

واجب است به آنها تعلیم دهنده که چگونه باید مرجع را انتخاب کرد و در چه موردی می توان بر تحقیق دیگران اعتماد نمود.

و لجب لست به قیام تعلیم شهد که چگونه باید مرجع را انتخاب کرد و در چه موردی می توان بر تحقیق دیگران اعتماد نمود.

آیت الله شیری زنجانی الملک

بر والدین تحقیق و راهنمایی کودک لازم است.

بسم اللہ
بر والدین تحقیق و راهنمایی کودک
لازم است

آیت الله صافی گلپایگانی الملک

اگر والدین و استادی اهل خبره و اجد شرائط باشند مانع ندارد و الا مکلف باید به اهل خبره رجوع نماید و این وظیفه ای است.

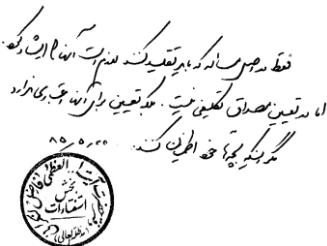
بلی اهل خبره نیز از باب ارشاد جاہل باید جواب بدهد.

بسم اللہ الرحمن الرحيم
اگر والدین و استادی اهل خبره و اجد شرائط باشند مانع ندارد
و الا مکلف باید به اهل خبره رجوع نماید و این وظیفه ای است
بلی اهل خبره نیز از باب ارشاد جاہل باید جواب بدهد و این
بر اساس احتجاج / ۱۰۸

آیت‌الله فاضل لنگرانی لِنْگَرَانِی

فقط در اصل مسأله که باید تقلید کنند لازم است آنها را ارشاد کرد. اما در تعیین مصادق تکلیفی نیست. بلکه تعیین برای آنها اعتباری ندارد مگر اینکه بجهه‌ها خود اطمینان کنند.

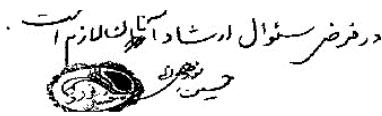
آیت‌الله مکارم شیرازی مُكَارَمَةٌ شِيرَازِيٌّ

بر آنها لازم است که فرزندان تازه به تکلیف رسیده را راهنمایی کنند تا خود مرجع تقلیدی انتخاب نمایند.

با استفاده از استفتائات موجود در اداره پاسخ به سوالات

آیت‌الله نوری همدانی نُورٰ حَمْدَانِيٌّ

در فرض سوال ارشاد آنان لازم است.

آیت‌الله وحید خراسانی وَحَيْدَهٖ خَرَاسَانِيٌّ

بر همان مقدّ (مرجع تقلید) پدرس باقی بماند تا وقتی به حد رشد رسید بعد از آن خودش تحقیق کند.

استفتاء دریافتی از دفتر معظم له

نشانه‌های بلوغ در دختران و پسران

سؤال: بلوغ در پسران و دختران چه نشانه‌هایی دارد؟

آیات عظام: امام خمینی ره، ارجمند ره، تبریزی ره، خامنه‌ای ره، خونی ره، شیری زنجانی ره، صافی گلپایگانی ره، فاضل لنکرانی ره، گلپایگانی ره، مکارم شیرازی ره، نوری همدانی ره:

هر یک از موارد زیر به تنها یی نشانه بلوغ است:

- ۱- رویدن موی درشت بالای عورت؛ ۲- بیرون آمدن منی؛ ۳- تمام شدن ۱۵ سال قمری در پسر و تمام شدن نه سال قمری در دختر.^۱

۱. امام خمینی ره: تحریرالوسیله، ج ۲، ص ۱۲، م ۳ و توضیح المسائل، ص ۳۰۶، م ۲۲۵۲

آیت الله ارجمند ره: توضیح المسائل، ص ۴۱۳، م ۲۲۶۶

آیت تبریزی ره: منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۲۷۷، اول صفحه و توضیح المسائل، ص ۳۴۲، م ۲۲۶۰

آیت الله خامنه‌ای ره: تحریرالوسیله، ج ۲، ص ۱۲، م ۳ و رساله آموزشی، ج ۱، ص ۳، تیتر آخر

آیت الله خوئی ره: توضیح المسائل، ص ۳۹۸، م ۲۲۶۰ و منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۷۹، الاول (كتاب الحجر)

آیت الله شیری زنجانی ره: توضیح المسائل، ص ۴۸۱، م ۲۲۶

آیت الله صافی گلپایگانی ره: توضیح المسائل، ص ۴۵۱، م ۲۲۶۰ و هدایة العباد، ج ۲، ص ۱۱۶، م ۲۲۶۰

آیت الله فاضل لنکرانی ره: توضیح المسائل، ص ۳۸۹، م ۲۳۲۷ و جامع المسائل، ج ۱، ص ۳۳، س ۲۵

آیت الله گلپایگانی ره: توضیح المسائل، ص ۳۸۶، م ۲۲۶۰ و هدایة العباد، ج ۲، ص ۸۸، م ۲۶۲

آیت الله مکارم شیرازی ره: توضیح المسائل جدید، ص ۳۵۹، م ۱۹۰۹

آیت الله نوری همدانی ره: توضیح المسائل، ص ۴۴۷، م ۲۲۴۶ و منتخب المسائل، ص ۲۷۹، م ۸۲۸

آیت‌الله بهجت لهم

پسر: ۱- روییدن موی درشت بالای عورت ۲- روییدن موی درشت در صورت و پشت لب و در سینه و زیر بغل و درشت شدن صدا و مانند اینها ۳- بیرون آمدن منی؛ ۴- تمام شدن ۱۵ سال قمری.

دختر: روییدن موی درشت بالای عورت ۲- بیرون آمدن منی ۳- تمام شدن نه سال قمری.

توضیح المسائل، ص ۳۵۸، احکام محجور و م ۱۷۹۰

آیت‌الله سیستانی المکمل

پسر: ۱- روییدن موی درشت در بالای عورت ۲- روییدن موی درشت در صورت و پشت لب ۳- بیرون آمدن منی؛ ۴- تمام شدن ۱۵ سال قمری.
دختر: تمام شدن نه سال قمری.

توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۴۰، م ۱
منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۳۳۶، م ۱۰۶۹ و ۱۰۷۰

آیت‌الله وحید خراسانی المکمل

پسر: ۱- روئیدن موی درشت در زیر شکم بالای عورت؛ ۲- بیرون آمدن منی؛ ۳- تمام شدن ۱۵ سال قمری.

دختر: ۱- تمام شدن ۹ سال قمری؛ ۲- بیرون آمدن منی

توضیح المسائل، ص ۶۲۹، م ۲۳۰۴
منهاج الصالحين، ج ۳، ص ۲۰۱، کتاب الحجر (الاول)

مطہرات و نجاست

تطهیر ظرف نجس

سؤال: ظرف نجس (غیر از نجاست سگ و خوک) را در موارد زیر چند مرتبه باید شست؟

الف) با آب قلیل

امام خمینی ره

الف) باید سه مرتبه شسته شود.

ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۲۴، م ۱۵۰

آیت‌الله ارجمند ره

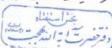
الف) باید سه مرتبه شسته شود.

ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۲۹، م ۱۴۹

آیت‌الله بهجت ره

الف) همان یک مرتبه در ظروف کافی است و احتیاط مستحب در تعداد است (و اگر به بول نجس شده باشد دوبار شستن لازم است).

بنده حکم کشیده از ظروف کشاست -
واحتیاط مرتبت در تعداد است.

توضیح المسائل، ص ۳۶، م ۱۵۷

ب) شستن یک مرتبه با کر و جاری کافی است.

جامع المسائل، ج ۱، ص ۳۶، مبحث تطهیر ظروف،

پاورقی ۲

وسیله النجاة، ج ۱، ص ۱۶۰ (۵۷۰)

آیت الله تبریزی رَحْمَةُ اللّٰهِ

الف) باید سه مرتبه شسته شود.

ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۲۷، م ۱۵۱
منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۱۲۴، م ۴۶۰

آیت الله خامنه‌ای مَوْلَانَةُ اللّٰهِ

الف) باید سه مرتبه شسته شود.

ب) یک مرتبه کافی است.

رساله آموزشی، ج ۱، درس ۱۰، ص ۴۳، س ۱

آیت الله خوئی رَحْمَةُ اللّٰهِ

الف) باید سه مرتبه شسته شود.

ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۲۷، م ۱۵۱
منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۱۲۲، م ۴۶۰

آیت الله سیستانی مَوْلَانَةُ اللّٰهِ

الف و ب) بنابر احتیاط واجب باید سه مرتبه شسته شود.

توضیح المسائل جامع، ص ۷۹، م ۱۶۰
العروة الونقی مع تعلیقات، ج ۱، ص ۹۳، م ۵
منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۱۵۳، م ۴۶۰

آیت الله شیری زنجانی مَوْلَانَةُ اللّٰهِ

الف) باید سه مرتبه شسته شود.

ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۳۹، م ۱۵۵

آیت الله صافی گلپایگانی ملکه

(الف) باید سه مرتبه شسته شود.

(ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۳۴، م ۱۵۱

هدایة العباد، ج ۱، ص ۱۰۱، م ۵۹۶

آیت الله فاضل لنگرانی ملکه

(الف) باید سه مرتبه شسته شود.

(ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۲۸، م ۱۵۶

العروة الونقی، ج ۱، ص ۷۸، م ۵ و ص ۷۹، م ۱۳ و ۱۴

آیت الله گلپایگانی ملکه

(الف) باید سه مرتبه شسته شود.

(ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۲۷، م ۱۵۱

هدایة العباد، ج ۱، ص ۱۱۹، م ۵۹۶

آیت الله مکارم شیرازی ملکه

(الف) باید سه مرتبه شسته شود.

(ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۴۱، م ۱۷۰

العروة الونقی مع تعلیقات، ج ۱، ص ۱۰۰ و ۱۰۲

م ۱۳، ۵ و ۱۴

آیت‌الله نوری مدانی المذکورة

(الف) باید سه مرتبه شسته شود.

(ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۳۹، ۱۵۰ م

آیت‌الله وحید خراسانی المذکورة

(الف) باید سه مرتبه شسته شود.

(ب) یک مرتبه کافی است.

توضیح المسائل، ص ۲۱۷، ۱۵۱ م

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۳۳، آخر م ۴۶۰

تطهیر لباس نجس شده به ادرار

سؤال: نحوه تطهیر لباس و مانند آن که به ادرار نجس شده، در موارد زیر چگونه است؟

(ب) با آب کر و جاری

(الف) با آب قلیل

امام حسینی الله

(الف) دو مرتبه شسته شود و احتیاط واجب آن است که این دو مرتبه غیر از شستن برای از بین بردن بول باشد. و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن بیرون آید.

(ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست، آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و احتیاط واجب آن است که طوری فشار یا حرکت دهنده که آب داخل آن خارج شود.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۱۲۶ و ۱۲۷، (فصل فی المطهرات)

توضیح المسائل، ص ۲۱، ۱۵۹ م

آیت الله ارجح علیه السلام

الف) چنانچه یک مرتبه آب روی آن بریزند و از آن جدا شود، در صورتی که با ریختن بار اول بول در آن چیز نمانده باشد یک مرتبه‌ی دیگر که آب روی آن بریزند پاک می‌شود و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن بیرون آید.

ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست، آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و خارج کردن غساله لازم نیست.

المسائل الواضحة، ج ۱، ص ۳۰ و ۳۱ و ۱۵۸ م و ۱۵۹

توضیح المسائل، ص ۳۱ م و ۱۵۸

آیت الله بهجت علیه السلام

الف) دو مرتبه شسته شود و احتیاط واجب آن است که این دو مرتبه غیر از شستن برای از بین بردن بول باشد^۱. و بنابر احتیاط واجب بعد از هر مرتبه طوری فشار یا حرکت دهنده که آب داخل آن خارج شود.

وسیله النجاة، ص ۱۵۹، م ۵۶

ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست، آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و خارج کردن غساله لازم نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۷ م و ۱۶۱

آیت الله تبریزی علیه السلام

الف) بعد از برطرف شدن عین نجاست دو مرتبه شسته شود و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن خارج شود.

۱. در صورتی که بعد از برطرف شدن نجاست آب مستمراً ریخته شود شستن اول محسوب می‌شود.

ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست، یک مرتبه در آب جاری و یا دو مرتبه با آب کر شسته شود که آب به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و در هر مرتبه فشار یا مالیدن لازم است.

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۲۳، ۴۵۵ م و ص ۱۲۴ و

۴۶۱ م، ۱۲۵

توضیح المسائل، ص ۲۹، م ۱۶۰

آیات‌الله خامنه‌ای متکلله

الف) بعد از برطرف شدن عین نجاست دو مرتبه شسته شود و بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله آن خارج شود.

ب) پس از برطرف شدن عین نجاست با یکبار شستن به طوری که آب به همه محل نجس برسد پاک می‌شود و بنابر احتیاط آن را فشار یا تکان دهنده.

رساله عملیه، ص ۵، م ۲۱

استفتائات جدید، ص ۱۴

اجوبة الاستفتائات، ج ۱، ص ۱۵، س ۷۱

رساله آموزشی، ج ۱، ص ۵۰. طریقه تطهیر غیر ظروف، ش ۱ او ۲

آیات‌الله خوئی جعفی

الف) بعد از برطرف شدن عین نجاست دو مرتبه شسته شود و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن بیرون آید.

ب) یک مرتبه با آب جاری و یا با دو مرتبه شستن با آب کر که آب به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و در هر مرتبه فشار یا مالیدن لازم است.

منهاج الصالحين(العبادات)، ص ۱۲۱، م ۴۵۵ و ص ۱۲۲، م ۴۵۵

توضیح المسائل، ص ۲۹، م ۱۶۰ و ۱۶۱

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۹۰، م ۴، حاشیه ۴

آیت‌الله سیستانی المکملة

الف) بعد از برطرف کردن عین نجاست، دو مرتبه شسته شود و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن بیرون آید.

ب) یک مرتبه با آب جاری و یا با دو مرتبه شستن با آب که آب به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و فشار دادن و جدا شدن غساله لازم نیست.

العروفة‌الوثقی مع تعلیقه، ج ۱، ص ۹۲، م ۳۱۱ (۴)، پاورقی ۲۶۳ و

ص ۹۵، م ۱۶ (۳۲۳) پاورقی ۲۷۷

توضیح المسائل، ص ۳۵ و ۱۵۳، م ۱۵۴

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۴۲، م ۴۵۵

آیت‌الله شیری زنجانی المکملة

الف) چنانچه یک مرتبه آب روی آن بریزنده و از آن جدا شود، در صورتی که بول در آن چیز نمانده باشد یک مرتبه‌ی دیگر که آب روی آن بریزنده پاک می‌شود و بنابر احتیاط بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن بیرون آید.

ب) بعد از برطرف کردن عین نجاست، یک مرتبه در آب جاری و یا بنابر احتیاط دو مرتبه شستن با آب که آب به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و خارج کردن غساله لازم نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۸، م ۱۵۲ و ۱۵۳

آیت‌الله صافی گلپایگانی المکملة

الف) دو مرتبه شسته شود و احتیاط واجب آن است که این دو مرتبه غیر از شستن برای از بین بردن بول باشد. و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن بیرون آید.

ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست، یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و فشار لازم نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۶، م ۱۶۰ و ۱۶۱

هدایة‌العباد، ج ۱، ص ۹۹ و ۱۰۰، م ۵۸۷ و ۵۸۹

آیت الله فاضل لکرانی

(الف) بعد از برطرف کردن عین نجاست، دو مرتبه شسته شود و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن بیرون آید.

(ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست، یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و احتیاط واجب آن است که طوری فشار یا حرکت دهنده که آب داخل آن خارج شود.

توضیح المسائل، ص ۲۹، ۱۶۳ م و ۱۶۴

احکام الواضحه، ص ۱۰۴ و ۴۶۰ م، ۴۶۶

العروة الوثقی مع تعلیقات، ص ۷۷، ۴ م

آیت الله گلپاگانی

(الف) دو مرتبه شسته شود و احتیاط واجب آن است که این دو مرتبه غیر از شستن برای از بین بردن بول باشد. و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنده تا غساله‌ی آن بیرون آید.

(ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست، آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و فشار لازم نیست.

هدایة العباد، ج ۱، ص ۱۱۸، ۵۸۷ م و ۵۸۹

توضیح المسائل، ص ۲۸، ۱۶۰ م و ۱۶۱

آیت الله مکارم شیرازی

(الف) بعد از برطرف کردن عین نجاست، یک مرتبه شسته شود و باید آن را مقداری فشار دهنده تا آب از آن خارج شود.

(ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و باید آن را فشار یا حرکت دهنده تا آب از آن خارج شود.

العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۱، ص ۹۹، ۴ م و

ص ۱۰۲ و ۱۰۳ م، ۱۶، پاورقی ۵

توضیح المسائل، ص ۴۵، ۱۸۰ م و ۱۸۱ و ۱۸۲

پیک احکام ۱۲، ص ۱، ۱ م

آیت‌الله نوری همدانی المُهَذِّلَةُ

الف) چنانچه یک مرتبه آب روی آن بریزند و از آن جدا شود در صورتی که بول در آن چیز نمانده باشد یک مرتبه دیگر که آب روی آن بریزند پاک می‌شود و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنند تا غساله‌ی آن بیرون آید.

ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست، آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و احتیاط واجب آن است که طوری فشار یا حرکت دهنند که آب داخل آن خارج شود.

التعليق على العروة الوثقى، ص ۱۸، المطهرات، ۴
توضیح المسائل، ص ۴۱، ۱۵۹ م و ۱۶۰

آیت‌الله وحید خراسانی المُهَذِّلَةُ

الف) بعد از برطرف کردن عین نجاست، دو مرتبه شسته شود و باید بعد از هر مرتبه فشار دهنند تا غساله‌ی آن بیرون آید.

ب) اگر بعد از برطرف کردن عین نجاست آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد، پاک می‌شود و فشار و مانند آن لازم است.

منهج الصالحين، ج ۲، ص ۱۳۱ و ۱۳۳ م و ۴۵۵ و ۴۶۱
توضیح المسائل، ص ۲۱۸ و ۲۱۹ م و ۱۶۰

تطهیر لباس نجس شده به غیر ادار

سؤال: نحوه‌ی تطهیر لباس و مانند آن که به غیر از بول نجس شده چگونه است؟

ب) با آب قلیل

الف) با آب کر و جاری

امام خمینی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الف) بعد از برطرف شدن عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس شده برسد پاک می شود و احتیاط واجب آن است که غساله خارج شود.

ب) بعد از برطرف کردن عین نجاست یک مرتبه شستن کفایت می کند. البته اگر آب بعد از برطرف شدن عین نجاست مستمرًّا روی نجاست ریخته شود کفایت می کند و باید غساله آن خارج شود.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۱۲۶ و ۱۲۷، فصل فی المطهرات
(پاراگراف اول)

توضیح المسائل، ص ۲۵، ۲۱ م و ص ۱۵۹ م

آیت الله ارجمند بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الف) بعد از برطرف کردن عین نجاست، اگر آب کر یا جاری یک مرتبه به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می شود و فشار لازم نیست.

ب) بعد از برطرف کردن عین نجاست یک مرتبه شستن کفایت می کند. البته اگر آب بعد از برطرف شدن عین نجاست مستمرًّا روی نجاست ریخته شود کفایت می کند و باید غساله آن خارج شود.

توضیح المسائل، ص ۳۱، ۱۵۸ م و ص ۳۲ م
المسائل الواضحة، ج ۱، ص ۳۰، ۱۵۸ م و ص ۳۱ م

آیت الله بهجت بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الف) بعد از برطرف شدن عین نجاست اگر آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می شود و احتیاجی به فشار ندارد.

ب) بعد از برطرف شدن عین نجاست یک مرتبه شستن کفایت می‌کند و استمرار جریان آب روی نجاست کافی است و بنابر احتیاط واجب غساله باید جدا شود.

وسیله النجاة، ص ۱۵۸، م ۵۶۴ و ص ۱۵۹، م ۵۶۶

توضیح المسائل، ص ۳۸، م ۱۶۴

آیت الله تبریزی علیه السلام

الف) بعد از برطرف کردن عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و فشار و مانند آن لازم است.

ب) بعد از برطرف کردن عین نجاست یک مرتبه آب روی آن بریزنده و از آن جدا شود یا بعد از ازاله نجاست مستمراً آب روی محل نجس ریخته شود شستن حساب می‌شود و پاک می‌گردد و فشار و مانند آن لازم است.

توضیح المسائل، ص ۴۱، م ۱۶۰ و ص ۴۲، م ۱۶۳

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۲۳، م ۴۵۵

آیت الله خامنه‌ای علیه السلام

الف) بعد از برطرف کردن عین نجاست یک بار در آب کر یا جاری فرو بربرند یا زیر شیری که به کر متصل است بگیرند به طوری که آب به همه جاهایی که نجس شده برسد پاک می‌شود. و بنابر احتیاط پس از فرو بردن در آب فشار و یا تکان بدھند.

ب) پس از برطرف شدن عین نجاست یک مرتبه شسته شود و فشار دهنده تا آب از آن جدا شود پاک می‌شود.

رساله آموزشی، ج ۱، ص ۵۰، طریقه تطهیر غیر ظروف، ش ۲

آیت الله خوئی علیه السلام

الف) بعد از زوال عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و فشار و مانند آن لازم است.

ب) بعد از زوال عین نجاست یک مرتبه آب روی آن بریزند و از آن جدا شود پاک می‌شود و استمرار جریان آب روی نجاست کافی است و فشار لازم است.

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۱۹، م ۴۵۵

توضیح المسائل، ص ۲۹، م ۱۶۰ و ۱۶۳

آیات الله سیستانی المحدث

الف) بعد از زوال عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و فشار یا مانند آن لازم نیست.

ب) بعد از زوال عین نجاست یک مرتبه آب روی آن بریزند و از آن جدا شود پاک می‌شود و فشار لازم است.

توضیح المسائل، ص ۳۵، م ۱۵۳ و ۱۵۶

آیات الله شیری زنجانی المحدث

الف و ب) با یک مرتبه شستن پاک می‌شود و در این امر فرقی بین آب قلیل و کر و جاری نیست. اما در آب قلیل بنابر احتیاط فشار لازم است ولی در آب کر و جاری فشار لازم نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۸، م ۱۵۱

آیات الله صافی گلپایگانی المحدث

الف) بعد از ازاله عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و فشار لازم نیست.

ب) بعد از ازاله عین نجاست یک مرتبه آب روی آن بریزنده و از آن جدا شود پاک می‌شود و نیز اگر در دفعه اول بعد از برطرف شدن عین نجاست آب ریختن را ادامه دهنده که همچنان بعد از ازاله‌ی عین نجاست آب روی آن ریخته شود پاک می‌شود و فشار لازم است.

هداية‌العباد، ص ۹۹، ۵۸۶ م و ص ۱۰۰، ۵۸۹ م

توضیح المسائل، ص ۳۶، ۱۶۰ م، ص ۳۷، ۱۶۳ م

آیت‌الله فاضل لنکرانی حَفَظَ اللَّهُ عَنْهُ

الف) بعد از برطرف شدن عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و به احتیاط واجب فشار و مانند آن لازم است.

ب) بعد از برطرف شدن عین نجاست یک مرتبه آب روی آن بریزنده و از آن جدا شود پاک می‌گردد و نیز اگر در همان دفعه اول آب روی آن بریزنده و نجاست آن برطرف شود پاک می‌شود و فشار نیز لازم است.

توضیح المسائل، ص ۲۹، ۱۶۳ م و ۱۶۶ م

آیت‌الله گلپایگانی حَفَظَ اللَّهُ عَنْهُ

الف) بعد از ازاله عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و فشار لازم نیست.

ب) بعد از ازاله عین نجاست یک مرتبه آب روی آن بریزنده و از آن جدا شود پاک می‌شود و نیز اگر در دفعه اول بعد از برطرف شدن عین نجاست آب ریختن را ادامه دهنده که همچنان بعد از ازاله‌ی عین نجاست آب روی آن ریخته شود پاک می‌شود و فشار لازم است.

توضیح المسائل، ص ۲۹، ۱۶۰ م و ص ۲۸، ۱۶۳ م

آیت‌الله مکارم شیرازی

الف) به محض برطرف شدن عین نجاست در کر و جاری، پاک می‌شود و شستن بعد از ازاله لازم نیست یا بعد از ازاله عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و فشار و مانند آن لازم است.

ب) بعد از ازاله عین نجاست یک مرتبه شستن کافی است و فشار لازم است.

توضیح المسائل، ص ۴۵، ۱۸۰-۱۸۲م

آیت‌الله نوری همدانی

الف) بعد از زوال عین نجاست اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و بنابر احتیاط واجب فشار و مانند آن نیز لازم است.

ب) بعد از ازاله عین نجاست یک مرتبه آب روی آن بریزنده و از آن جدا شود پاک می‌شود و نیز اگر در دفعه اول بعد از برطرف شدن عین نجاست آب ریختن را ادامه دهنده که همچنان بعد از ازاله‌ی عین نجاست آب روی آن ریخته شود پاک می‌شود و فشار لازم است.

منتخب المسائل، ص ۷۷، ۱۶۳م، شماره ۸

توضیح المسائل، ص ۴۱ و ۴۲ و ۱۵۹م و ۱۶۲

آیت‌الله وحید خراسانی

الف) اگر یک مرتبه آب کر یا جاری به تمام جاهای نجس آن برسد پاک می‌شود و فشار و مانند آن لازم است.

ب) با ازاله عین نجاست یک مرتبه آب روی آن بریزنده و از آن جدا شود. احتیاط واجب آن است که آب ریختن بعد از ازاله‌ی عین نجاست باشد و در صورت استمرار آب بر محل نجاست بعد از ازاله نجاست شستن حساب می‌شود و کافی است و فشار و مانند آن لازم است.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۳۱ و ۱۳۲م ۴۵۵

توضیح المسائل، ص ۳۰ و ۳۱، م ۱۶۰ و ۱۶۳

تطهیر با ماشین لباسشویی

سؤال: اگر در ماشین لباسشویی تمام اتوماتیک، لباس نجس به کیفیت زیر شسته شود:

ابتدا لباس با پودر شسته شده و در مرحله آبکشی ابتدا آبگیری کرده و آب قطع شود و با چرخیدن لباس در ماشین، لباس‌ها آبمال شده و آب تخلیه شود و مجدداً همین عمل تکرار شود و با خشک کن، کار شستشو پایان پذیرد؛ حکم این نوع آبکشی چیست؟

امام خمینی رهنما

بعد از زوال عین نجاست اگر دو مرتبه در آب قلیل شسته شود و غساله منفصل شود پاک می‌شود.

استفتائات، ج ۱، ص ۱۲۰، س ۳۲۸

آیت‌الله بهجت رهنما

در شستن متنجس با آبکشی این ماشین لباسشویی‌ها باید احتیاط شود و اول درخارج، آن شسته شود و بعد در آن ماشین بیندازد مگر اینکه موقع آب کشیدن متصل به کر باشد.

برچسب: نرجس متنجس با آبکشی این ماشین لباسشویی‌ها
باید احتیاط شود و اول درخارج، آن شسته شود
و بعد در آن ماشین بیندازد مگر از آن که
متصل به کرهاست
مقررات ایثار

آیت الله تبریزی لهم

چنانچه در ماشین مزبور در حالیکه قبلًا پاک بوده لباس نجسی که عین نجاست در آن نیست و برای پاک شدن یکبار آب کشیدن لازم دارد، بشویند لباس مزبور پاک می‌شود و در غیر اینصورت بنابر احتیاط لباس نجسی را که در ماشین مزبور شسته‌اند یکبار هم در بیرون آب بکشند.

بسم الله الرحمن الرحيم
لله سب محبی که عین نجاست در آن نیست و باید پاک شدن یکبار آب کشیدن لازم دارد، بشویند لباس مزبور پاک می‌شود و در غیر اینصورت شناس احتیاط لباس نجسی را که در ماشین مزبور شسته‌اند یکبار هم در بیرون آب گشته و دست اعلیٰ **بسم الله الرحمن الرحيم**

آیت الله خامنه‌ای الملک

اگر موضع نجس پس از ازاله عین نجاست دو مرتبه با آب قلیل شسته شود پاک می‌شود.

بسم الله الرحمن الرحيم
اگر موضع نجس پس از ازاله عین نجاست دو مرتبه با آب قلیل شسته شود پاک می‌شود.
لطف
خطوهات الله خامنه‌ای
پنهان استفتات

در این امور باید از دقت‌هایی که منجر به وسواس می‌شود اجتناب نمود.

داین امور باید از دقت هایی که منجر به وسواس می‌شود اجتناب نمود
لطف
خطوهات الله خامنه‌ای
پنهان استفتات

آیت الله خوئی لهم

اگر آبی که بار دوم در لباسشوئی برقی ریخته می‌شود به تمام جاهایی که آب اولی رسیده بر سد لباس پاک می‌شود.

استفتاتات، ص ۲۷، س ۷۳

آیت الله سیستانی الملک

لباس‌ها پاک است.

بسم الله الرحمن الرحيم
لباس‌ها پاک است.

آیت الله شیری زنجانی المحتلة

اگر قبل از شسته شدن با پودر قسمت نجس را آب فرا گیرد پاک می شود.

بِسْمِهِ تَعَالٰی

اگر قبل از شسته شدن مایودر قمت

نہیں را آے فرآ کیرد مک می شود.

آیت الله صافی گلپاکانی مطالعہ

به طور کلی چنانچه لباسشویی در حال کارکردن ولو چند ثانیه به آب لوله کشی که

کر است متصل باشد، لباس متنجس را پاک می کند.

بسم الله الرحمن الرحيم
بطريقكِ ملائكةِ المسئل في درجاتِ كثيروف
وطريقكِ ملائكةِ ملائكةِ الملائكةِ كلَّا لِكَ لِكَ لِكَ
شقَّلْ باشَدْ، يامِ شقَّنْ رايَكْ بَيْ كَدْ، وَلِهِ اللَّهُ
١٢٣٦ / ٥

آیت اللہ فاضل لذکراني

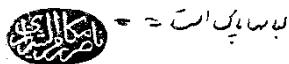
اگر حداقل سه بار آبگیری کند و تخلیه نماید لباس و خود ماشین پاک می شود.

اگر مدنیت سے بارا بھری کند و تکلیف ناید بس و خدا نہیں پاپک ری پندر

آیت الله گلپاپکانی

اگر لباس نجس را در ماشین بگذارند و آب پاک هرچند قلیل باشد به قدری بر آن بریزند که تمام آن لباس را فرا بگیرد و غساله آبها را خارج کنند و اگر به بول نجس شده، پس از خالی کردن غساله‌ی اول، این عمل بار دیگر تکرار شود، پاک می‌شود به شرط اینکه نجس دیگر به آن نرسد یا با نقاط دیگر ماشین اگر نجس شده باشد تماس پیدا نکند. چون شببه در موضوع است میزان، علم خود شخص است.

آیت‌الله مکارم شیرازی المُكَلِّه
لباس‌ها پاک است.

آیت‌الله نوری همدانی المُكَلِّه

اگر آب وصل به کُر به تمام قسمت‌های لباس نجس برسد و با فشار، آب از آن خارج شود، پاک می‌شود.

برستعلی

اگر آب وصل به کُر به تمام قسمت‌های لباس نجس برسد و با
فشار، آب از آن خارج شود، پاک می‌شود. مُعْتَدِل

آیت‌الله وحید خراسانی المُكَلِّه

بنابر احتیاط واجب لباس نجس را آب بکشد.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

طهارت کف پا و کفش با راه رفتن

سؤال: در طهارت کف پا و کفش لازم است ابتداء نجاست برطرف شود و یا اگر
حين راه رفتن برطرف شود، کف پا و کفش پاک می‌شود؟

آیت الله خامنه‌ای متکلم

هرگاه تقریباً به قدر ده قدم روی زمین خشک و پاک راه برود پاک می‌شود مشروط
به اینکه عین نجاست زائل شود.

اجوبة الاستفتائات، ص ۲۷، س ۸۰

با استفاده از استفتاء موجود در اداره پاسخ به سوالات

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله فاضل لنکرانی متکلم

در تطهیر پا به واسطه‌ی راه رفتن روی زمین به محض زوال عین نجاست کف پا پاک
می‌شود.

با استفاده از استفتاء موجود در اداره پاسخ به سوالات

طهارت و نجاست بول (ادرار) و فضلہ (مدفع) پرنده‌گان حرام گوشت

سؤال: بول و فضلہ پرنده‌گان حرام گوشت چه حکمی دارد؟

امام خمینی متکلم

بول و فضلہ پرنده‌گان حرام گوشت نجس است.

توضیح المسائل، ص ۱۲، م ۸۵

تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۹۰ یا ۱۱۴

آیت الله ارجمند متکلم

بول و فضلہ پرنده‌گان حرام گوشت بنابر اقوی نجس نمی‌باشد.

توضیح المسائل، ص ۲۰، م ۸۴

مسائل الواضحه، ص ۲۰، م ۸۴

آیت الله بهجت

بول و فضله پرندگان حرام گوشت نجس است و بول و فضله خفاش بنابر احتیاط نجس است.

توضیح المسائل، ص ۲۴، م ۸۹

وسیله النجاة، ص ۱۴۵، م ۵۱۵، الاول و الثاني

آیت الله تبریزی

بول و فضله پرندگان حرام گوشت پاک است.

توضیح المسائل، ص ۱۸، م ۸۶

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۱۰، م ۳۹۰

آیت الله خامنه‌ای

بول و فضله پرندگان حرام گوشت نجس نیست.

اجوبة الاستفتائات، ص ۶۱، س ۲۷۹

رساله آموزشی، ج ۱، ص ۳۷، درس ۷ (بحث ۱ و ۲

بول و غائط)

آیت الله خوئی

بول و فضله پرندگان حرام گوشت پاک است (مثل خفash، طاووس).

توضیح المسائل، ص ۱۷، م ۸۶

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۰۸، م ۳۹۰

آیت الله سیستانی

بول و فضله پرندگان حرام گوشت پاک است.

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۲۵، م ۳۹۰

توضیح المسائل جامع، ص ۶۴، م ۹۷

آیت الله شیری زنجانی

فضله پرندگان پاک است.

توضیح المسائل، ص ۲۵، م ۸۶

آیت‌الله صافی گلپایگانی

بول و فضلہ پرندگان حرام گوشت پاک است.

توضیح المسائل، ص ۲۳ یا ۲۰، م ۸۶

هداية العباد، ص ۹۰، م ۵۲۶

آیت‌الله فاضل لنکرانی

بول و فضلہ پرندگان حرام گوشت پاک است.

توضیح المسائل، ص ۱۹ یا ۸۹، م ۸۸

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۴۰، فی النجاسات اول و ثانی

آیت‌الله گلپایگانی

بول و فضلہ پرندگان حرام گوشت پاک است.

توضیح المسائل، ص ۱۸، م ۸۶

هداية العباد، ج ۱، ص ۱۰۷، م ۵۲۶

آیت‌الله مکارم شیرازی

فضلہ و بول پرندگان حرام گوشت نجس نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۰، م ۹۲

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۵۳، م ازل فی النجاسات

آیت‌الله نوری همدانی

نجس است.

توضیح المسائل، ص ۲۸، م ۸۵

آیت‌الله وحید خراسانی

بول و فضلہ پرندگان حرام گوشت پاک است.

توضیح المسائل، ص ۱۹، م ۸۶

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۱۶، م ۳۹۰

واسطه‌ها در انتقال نجاست

سؤال: متنجس چندم واسطه انتقال نجاست نیست؟

امام خمینی ره

واسطه چهارم نجس کننده نیست.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۱۲۳، ۹م (فی کیفیة النجس)

استفتائات، ج ۱، ص ۱۱۲، س ۲۰۲

آیت‌الله ارجکی ره

واسطه‌ها نجس کننده هستند.

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۶۵، ۱۱م

زبدة الاحکام، ص ۱۸، ۵م

آیت‌الله بهجت ره

واسطه‌ها نجس کننده هستند.

استفتائات، ج ۱، ص ۸۵، ۲۸۳م

وسیله النجا، ج ۱، ص ۱۵۵، ۹م

آیت‌الله بیرزق ره

بنابر احتیاط واجب واسطه‌ها نجس کننده هستند.

منهاج الصالحين، ص ۱۱۶، ۴۱۵م

استفتائات جدید، ص ۲۸، ۹۹م

آیت‌الله خامنه‌ای مععلمه

واسطه سوم نجس کننده نیست.

اجوبة الاستفتائات، ص ۵۸، ۲۸۳م

آیت‌الله خوئی رحمه‌للہ

بنابر احتیاط واجب واسطہ‌ها نجس‌کننده هستند.

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۱۳، م ۴۱۵

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۷۱، م ۱۱

آیت‌الله سیستانی المذکوہ

واسطہ سوم نجس‌کننده نیست.

رساله جامع، ج ۱، ص ۷۲، م ۱۳۶

آیت‌الله شیری زنجانی المذکوہ

به نظر معظم له تعدد واسطہ موجب عدم نجاست نیست.

با سر تعلیل

بفقر مطمئن لعدم واسطہ موجب عدم نجاست نیست.

بعض استفتایات
۱۳۲۸ ـ ۱۳۲۹

آیت‌الله صافی گلپایگانی المذکوہ

واسطہ‌ها نجس‌کننده هستند.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۴۵، س ۱۳۹

آیت‌الله فاضل لنکرانی رحمه‌للہ

واسطہ چهارم نجس‌کننده نیست.

العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۵۸، م ۱۱

الاحکام الواضحه، ص ۹۷، م ۴۲۲

آیت‌الله گلپایگانی رحمه‌للہ

واسطہ‌ها نجس‌کننده هستند.

هدایۃ العباد، ج ۱، ص ۱۱۵، م ۵۷۵

مجمع المسائل، ج ۱، ص ۴۷، س ۸۴

آیت‌الله مکارم شیرازی المذکولة
واسطه سوم نجس کننده نیست.

احکام ویژه ۶۰۰ مسئله مورد نیاز، ص ۹۷، شماره ۲۰۲
العروة‌الوثقی مع تعلیقات، ج ۱، ص ۷۶
استفتایات جدید، ج ۲، ص ۴۳، س ۵۱

آیت‌الله نوری همدانی المذکولة
واسطه‌ها نجس کننده هستند.

هزار و یک مسئله فقهی، ج ۱، ص ۱۲-۱۳، س ۳۱
التعلیقات العروة‌الوثقی، ج ۱، ص ۱۳، م ۱۱

آیت‌الله وحید خراسانی المذکولة
واسطه چهارم نجس کننده نیست.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۲۳، م ۴۱۵
توضیح المسائل، ص ۲۵، با استفاده از م ۱۲۶
استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

حکم تطهیر دندان مصنوعی یا پرکرده در دهان نجس

سؤال: اگر دندان مصنوعی یا پرکرده به واسطه نجاستی از بیرون یا به واسطه خون داخل دهان نجس شود، حکم تطهیر دندان مصنوعی یا پرکرده چیست
و آیا تطهیر ملاقی (ملاقات کننده) دهان در فرض بالا لازم است؟

امام خمینی ره

دندان مصنوعی اگر نجس شود بنابر احتیاط واجب حکم دندان طبیعی را ندارد و باید تطهیر شود. ملاقی دهان در صورتی که همراه آن نجاست نباشد، پاک است.

استفتایات، ج ۱، ص ۹۹، س ۲۵۸
تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۱۱۱، با استفاده از م ۱۰

آیت الله بهجت

بنابر احتیاط واجب باید آن قسمت پرشده را تطهیر کرد و دندان مصنوعی لازم است آب کشیده شود.

استفتایات، ج ۱، ص ۶۴، س ۲۰۲ و ۲۰۳

سؤال: اگر دهانی که به واسطه‌ی وجود خون نجس شده و دندان مصنوعی یا پر کرده نیز در آن وجود دارد، شیء خارجی داخل کرده، سپس بیرون آوریم، در صورتی که شیء خونی نشود، آیا آن شیء پاک است؟

پاک است.
مطهرات
مغایر شیء پاک است

پاک است.

آیت الله تبریزی

در فرض مزبور آب کشیدن دهان و نیز چیز پاکی که وارد دهان شده و ملاقات با دهان کرده لازم نیست فقط چیزی که وارد دهان شده یا خونی را که در دهان

است بیرون می‌ریزد.

بسم الله الرحمن الرحيم
پاکی که وارد دهان شده و ملاقات با دهان کرده لازم نیست
فقط چیزی که وارد دهان شده یا خونی را که در دهان
بیرون می‌ریزد
محلات

آیت الله خامنه‌ای

اگر مقدار پر شده به گونه‌ای است که جزء دندان طبیعی محسوب می‌شود حکم دندان طبیعی را دارد و آب کشیدن داخل دهان لازم نیست و دندان مصنوعی اگر ثابت بوده

پاکی

و قابل درآوردن نباشد همین حکم را دارد.

اگر مقدار پر شده بگوشه ای است که همزدراز
لمسی محسوب نشود، حکم دندان طبیعی را دارد
و آب کشیدن داخل دهان لازم نیست و دندان
مسنون اگر ثابت بوده و قابل درآوردن نباشد
عنین حکم را دارد.

مقدار
محلات

ملائقی دهان در صورتی که همراه آن نجاست نباشد، پاک است.

اجوبة الاستفتایات، س ۲۸۶ - ۲۸۷

رساله آموزشی، ج ۱، ص ۴۶، نکته ۳

آیت الله خوئی رحمۃ اللہ علیہ

اگر دندان مصنوعی به واسطه نجاست داخلی و یا خارجی نجس شود باید تطهیر شود و ملاقی دهان در صورتی که همراه آن نجاست نباشد پاک است.

صراط النجاة، ج ۱، ص ۶۹، س ۱۸۹

توضیح المسائل، ص ۳۷، م ۲۲۲

العروة الوثقی، ج ۱، ص ۷۲، م ۱۳

آیت الله سیستانی ملکۃ اللہ علیہ

اگر نجاست از خارج دهان باشد باید دندان مصنوعی تطهیر شود.

بسم تعالیٰ
ج، اگر نجاست از خارج دهان باشد باید دندان
مصنوعی تطهیر شود.

اگر نجاست از داخل باشد در صورتی که عین نجاست همراه ملاقی نباشد پاک است.

توضیح المسائل جامع، ص ۹۴، م ۲۳۹ (ص ۹۵، م ۲۲۰)

آیت الله شیری زنجانی ملکۃ اللہ علیہ

دندان مصنوعی در صورتی که متحرک نباشد و نتوان از دهان خارج کرد با برطرف شدن عین نجاست پاک می شود ولی اگر متحرک باشد و بتوان از دهان خارج کرد بنابر احتیاط با برطرف شدن عین نجاست پاک نمی شوند و باید آنها را آب کشید. چنانچه انسان نداند که ملاقی در دهان به نجاست رسیده پاک است و اگر بداند که ملاقی در دهان نجس شده است بنابر احتیاط نجس است.

توضیح المسائل، ص ۴۹، م ۲۲۲ و با استفاده از م ۲۲۳

آیت‌الله صافی گلپایگانی المکتبة

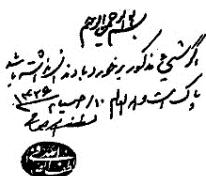
در فرض سؤال برای استفاده تطهیر آن لازم است.

در فرض سؤال برای استفاده تطهیر آن لازم است و الله العالی
جعادی اولیٰ ۱۴۴۰ هـ

اگر شیء (ملاقی) مذکور برخورد با دندان نداشته باشد پاک است.

آیت‌الله فاضل لنکرانی المکتبة

داخل دهان حتی اگر دندان مصنوعی یا پرکرده داشته باشد، با زوال عین نجاست پاک
می‌شود و حتی با برخورد اشیاء در دهان با عین نجس آن چیز نجس نمی‌شود در
صورتی که شیء خونی نشود.

داخل دهان حتی اگر دندان مصنوعی پرکرده داشته بشد،
و در این حالت پرکرده و مصنوعی برخورد اشیاء در دهان
همیزبران همیزبران برخورد می‌شود و می‌گذرد اگر قبیح خونی نشود

آیت‌الله گلپایگانی المکتبة

در صورتی که خون به دندان مصنوعی نرسد تطهیر لازم نیست و اگر خون به آن
رسید تطهیر لازم است. در دندان پرکرده احتیاطاً دهان را آب بکشد. در صورتی که
همراه آن (ملاقی) نجاست نباشد پاک است.

مجمع المسائل، ج ۱، ص ۳۴، س ۳۱، و ص ۵۰، س ۹۸

هدایة العباد، ص ۱۱۵، م ۵۷۶

آیت‌الله مکارم شیرازی اللهم

احتیاط آن است که آب بکشید.

لایه‌رال

احتیاط آن است که آب بکشید

تاریخ: ۱۳۹۳-۰۶-۲۲

آیت‌الله نوری همدانی اللهم

اگر دندان پر کرده یا مصنوعی، ثابت باشد بعد از زوال نجاست پاک است و اگر دندان مصنوعی غیر ثابت باشد باید تطهیر شود.

ملاقی اگر با دندان مصنوعی غیر ثابت برخورد کند، باید تطهیر شود و لو عین نجاست نداشته باشد. و اگر برخورد با دندان مصنوعی نجس نداشته باشد پاک است.
استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت‌الله وحید خراسانی اللهم

تطهیر دندان مصنوعی و پرکرده اگر نجس شود بنابر احتیاط واجب لازم است.
ملاقی با دندان نجس بنابر احتیاط واجب، تطهیر آن لازم است.
استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

حکم خون تخم مرغ

سؤال: حکم خون تخم مرغ و خوردن تخم مرغ چیست؟

امام خمینی رض

نجس نیست. ولی به احتیاط واجب باید از خوردن آن اجتناب کند.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۱۲۲، الخامس (النجاست)

توضیح المسائل، ص ۱۴، م ۹۸

آیت‌الله ارجمند

بنابر احتیاط واجب از تخم مرغی که ذره‌ای خون در آن است باید اجتناب کرد ولی اگر خون در زرده باشد تا پوست نازک روی آن پاره نشده سفیده پاک است.

المسائل الواضحه، ج ۱، ص ۲۱، ۹۷م

توضیح المسائل، ص ۲۱، ۹۷م

آیت‌الله بهجت

خون تخم مرغ محکوم به نجاست است و بنابر احتیاط واجب باید از آن اجتناب شود ولی اگر خون در زرده باشد سفیده پاک است و اگردر سفیده باشد زرده پاک است. بلکه اگر خون در میان رگ یا زیر پوست نازکی باشد که با سفیده یا زرده تماس نداشته باشد فقط از خون باید اجتناب کرد.

وسیله النجاة، ص ۱۴۸، ذیل م ۵۲۴، پاراگراف اول

توضیح المسائل، ص ۲۶، ۱۰۲م

آیت‌الله تبریزی

خون تخم مرغ بنابر احتیاط واجب نجس است و باید از آن اجتناب کرد ولی اگر خون مثلاً در زرده باشد تا پوست نازک آن پاره نشده سفیده پاک است.

منهج الصالحين، ج ۱، ص ۱۱۳، ۴۰۲م

توضیح المسائل، ص ۲۰، ۹۹م

جامع المسائل، ج ۱، ص ۶۰، خون

آیت‌الله خامنه‌ای

محکوم به طهارت است ولی خوردن خون حرام است.

اجوبة الاستفتائات، ص ۵۹، س ۲۶۹

استفتائات، ج ۱، ص ۲۴، ۷۲م

آیت الله خوئی الله

خون تخم مرغ بنابر احتیاط واجب نجس است و باید از آن اجتناب کرد ولی اگر خون در زرده باشد تا پوست نازک آن پاره نشده سفیده پاک است.

منهج الصالحين، ج ۱، ص ۱۰۸ م، ۲۰۲ م
توضیح المسائل، ص ۱۸ م، ۹۹ م

آیت الله سیستانی الله

خون در تخم مرغ پاک است ولی خوردن آن حرام است و اگر خون برداشته شود خوردن بقیه تخم مرغ مانعی ندارد.

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۵۶ م
توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۶۷ م، ۱۱۱ م

آیت الله شیری زنجانی الله

تخم مرغی که ذره‌ای خون در آن است باید اجتناب کرد ولی اگر خون در زرده باشد تا پوست نازک آن پاره نشده سفیده پاک است.

توضیح المسائل، ص ۲۸ م، ۹۹ م

آیت الله صافی گلپایگانی الله

خون تخم مرغ بنابر احتیاط واجب نجس است و باید از آن اجتناب کرد ولی اگر خون در زرده باشد تا پوست نازک آن پاره نشده سفیده پاک است.

هدایة العباد، ج ۱، ص ۹۲ م، ۵۴۰ م
توضیح المسائل، ص ۲۵ م، ۹۹ م

آیت الله فاضل لنگرانی الله

نجس نیست ولی باید از خوردن آن خون اجتناب شود.

العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۴۵ م، ۱۱۱ م
توضیح المسائل، ص ۲۰ م، ۱۰۲ م
جامع المسائل، ج ۱، ص ۳۷ م، ۷۱

آیت‌الله گلپایگانی الْحَنْفِی

خون تخم مرغ بنابر احتیاط واجب نجس است و باید از آن اجتناب کرد ولی اگر خون در زرده باشد تا پوست نازک آن پاره نشده سفیده پاک است.

هدایة العباد، ج ۱، ص ۱۰۹، م ۵۴۰

توضیح المسائل، ص ۱۹، م ۹۹

آیت‌الله مکارم شیرازی المُذکَّرُ

کافی است خون موجود در تخم مرغ را بردارند و دور بریزنند و بقیه پاک و حلال است، اما اگر عمداً به هم بزنند تا مستهلک شود خوردن آن اشکال دارد.

توضیح المسائل، ص ۳۲، م ۱۰۴

آیت‌الله نوری همدانی المُذکَّرُ

بنابر احتیاط واجب نجس است ولی اگر در میان پرده‌ی رقیقی است و آن پرده‌ی رقیق پاره نشده است اجزاء تخم مرغ را نجس نمی‌کند.

توضیح المسائل، ص ۳۰، م ۹۸

احکام جوانان، ص ۹۵، م ۱۶

آیت‌الله وحید خراسانی المُذکَّرُ

خوردن خون حرام است و بنابر احتیاط واجب محکوم به نجاست است و باید از کل تخم مرغ اجتناب کرد.

توضیح المسائل، ص ۲۰، م ۹۹

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۱۹، م ۴۰۲

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

طهارت و نجاست الكل سفید

سؤال: الكل سفید از جهت طهارت و نجاست چه حکمی دارد؟

امام خمینی ره

اگر معلوم نیست که الكل مستکننده و از چیز مایع بددست آمده محکوم به طهارت است.

بلا ^{الله} اسلام نمی کرد اگر مستکننده و از چیز مایع بددست آمده محکوم به طهارت است

استفتایات، ج ۱، ص ۱۰۰، س ۲۶۰

توضیح المسائل، ص ۱۵، م ۱۱۲

آیت الله ارجمند ره

اگر انسان نداند از چیزی که مستکننده و روان است درست کرده‌اند، پاک می‌باشد.

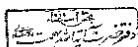
توضیح المسائل، ص ۲۳، م ۱۱۱

استفتایات، ص ۸، با استفاده از س ۴

آیت الله بهجت ره

احتیاط در اجتناب است.

احتناب است

آیت الله تبریزی ره

الكل سفید که به تنها می و بدون علاج قابل خوردن نیست پاک می‌باشد.

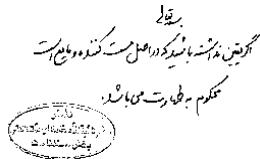
الكل سفید که به تنها می و بدون علاج قابل خوردن

نیست پاک می‌باشد

آیت‌الله خامنه‌ای المُحَكَّم

اگر یقین نداشته باشد که در اصل مست کننده و مایع است محکوم به طهارت می‌باشد.

آیت‌الله خوئی المُحَكَّم

پاک است.

استفتایات، ص ۲۱، س ۴۵

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۶۱، م التاسع،

حاشیه ۴

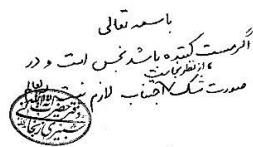
آیت‌الله سیستانی المُحَكَّم

پاک است.

آیت‌الله شیری زنجانی المُحَكَّم

اگر مست کننده باشد نجس است و در صورت شک، از نظر نجاست اجتناب لازم نیست.

آیت‌الله صافی گلپایگانی المُحَكَّم

پاک است.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۵۳، س ۱۴۷

هداية العباد، ج ۱، ص ۹۳، م ۵۴۷ (الثامن)

آیت الله فاضل لکرانی

الکل طبی و صنعتی پاک است.

آیت الله گلپایگانی

پاک است.

توضیح المسائل، ص ۲۱، باستفاده از م ۱۱۳

هدایة العباد، ج ۱، ص ۱۱۰، م ۵۴۷

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله مکارم شیرازی

پاک است.

آیت الله نوری همدانی

پاک است.

احکام جوانان، ص ۹۶، م ۲۵

آیت الله وحید خراسانی

پاک است.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۲۲، الثمان، پاورقی ۲۸۵

جزوه موجود در واحد، ص ۲۷، س ۸۳

طهارت یا نجاست الكل صنعتی، عطریات و مواد مخلوط به الكل

سؤال: الكل صنعتی و اجناسی مانند ادکلن و کرم و ... که در تهیه آن ها از الكل استفاده می شود از جهت طهارت و نجاست چه حکمی دارد؟

امام خمینی ره

الكل صنعتی که در انواع ادکلن ها و عطرها و برخی رنگ ها و داروها بکار می رود پاک است.

استفتایات، ج ۱، ص ۱۰۰، ۲۶۱ م و ص ۱۰۱ م ۲۶۳

آیت الله بهجت ره

اگر از تقطیر مسکر مایع بالاصله به دست آمده است نجس است.

با استفاده از استفتایه موجود در اداره پاسخ به سوالات دینی

آیت الله تبریزی ره

الكل و اجناسی که از آن تهیه می شود محکوم به طهارت هستند.

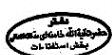
سبه عالی
الكل و اجناسی که از آن تهیه می شود محکوم
به طهارت هستند و البتاً

آیت الله خامنه‌ای ره

الكل اگر در اصل مایع و مست کننده نباشد یا از این جهت مشکوک باشد محکوم به طهارت است و استفاده از آن در اشیاء مذکور بلامانع است.

اگر اگر اصل مایع و مست کننده نباشد یا از این جهت مشکوک باشد محکوم به طهارت است یا از این در اشیاء مذکور بلامانع است.

آیت الله خوئی الله
پاک می باشد.

استفتایات، ص ۲۰ و ۲۱، س ۴۲، ۴۳ و ۴۴

توضیح المسائل، ص ۲۰، م ۱۱۳

مسکر غیر از خمر است /
بدهی

۱۴۲۳ هجری

توضیح المسائل جامع، ص ۷۰، م ۱۲۶

فقه برای غرب نشینان، ص ۷۴، م ۳۹

آیت الله سیستانی الله

مسکر غیر از خمر (از انگور) پاک است.

آیت الله صافی گلپایگانی الله

اگر مشکوک باشد که از مسکر مایع بالاصاله گرفته شده یا نه محکوم به طهارت است.

جامع الاحکام، ج ۱، ص ۴۷، س ۱۵۲

آیت الله فاضل لنکرانی الله

الکل طبی و صنعتی پاک است. لذا استفاده از چیزهایی مانند ادکلن و کرم که در آن

الکل بکار رفته مانعی ندارد.

الکل طبی و صنعتی پاک است. لذا استفاده از چیزهایی
مانند ادکلن و کرم که در آنکه بکار رفته مانعی ندارد.

آیت‌الله مکارم شیرازی المُعَلِّم

همه اینها پاک است و اشکال ندارد و آنچه ناپاک است شرابی است که به طور طبیعی مست کننده است نه کشنده.

هر چیز پاک است و اشکال ندارد، آنچه ناپاک است شرابی است
بلو طبیعی مست کننده است نه کشنده.

آیت‌الله نوری همدانی المُعَلِّم

پاک است.

هزار و یک مسئله‌ی فقهی، ج ۲، ص ۱۴، س ۳۳

آیت‌الله وحید خراسانی المُعَلِّم

پاک است.

جزوه دریافتی از دفترمعظم له ص ۲۷، س ۸۳

حکم پختن یا سرخ کردن کشمش

سؤال: اگر کشمش بر اثر پختن یا سرخ نمودن به جوش بیاید حکم خوردن و طهارت و نجاست آن چیست؟

امام خمینی الْهُدَى

پاک و خوردن آن حلال است.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۱۱۸، م ۱۱

توضیح المسائل، ص ۱۵، م ۱۱۴

آیات الله ارجمند

اگر به واسطه‌ی پختن، جوش باید، خوردنش حرام است اما نجس نیست.

المسائل الواضحة، ج ۱، ص ۲۳، ۱۱۲ م و ۱۱۳

آیات الله بهجت

اگر سبب جوش آمدن آن شود احتیاطاً، نجس می‌شود و آن هم بستگی به درجه‌ی حرارت آن دارد.

بیان: اگر سبب جوش آمدن شود احتیاطاً بستگی ندارد.
در آن هم بستگی به درجه‌ی حرارت آن دارد.

آیات الله تبریزی

عمل مذبور مانعی ندارد هر چند موجب غلیان (جوش آمدن) شود.

عمل مذبور مانعی ندارد هر چند موجب غلیان شود

آیات الله خامنه‌ای

در فرض مرقون کشمش پاک و حلال است.

ج انت و بسیه رفع مرقم کشمش پاک و حلال است.

آیات الله خوئی

مویز و کشمش و آب آنها اگر چه جوش باید پاک و خوردن آن حلال است.

توضیح المسائل، ص ۲۰، ۱۱۵ م

منهاج الصالحين، ص ۱۱۱، ۴۰۷ م

آیات الله سیستانی

اشکال ندارد.

اشکال ندارد.

آیت‌الله شیری زنجانی بیوکلیک

مویز و کشمش و آب آنها اگر جوش بیایند، پاک و خوردن آنها حلال است، اگرچه احتیاط مستحب آن است که از آنها اجتناب کنند.

توضیح المسائل، ص ۲۹، م ۱۱۵

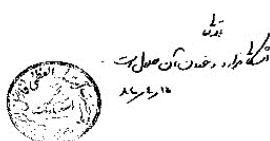
آیت‌الله صافی گلپایگانی ملک‌العلماء

برفرض غلیان هم پاک و حلال است گرچه احتیاط ترک خوردنش است.

مَنْ فَرَغَ مِنْ دُخْنِ الْمَحْمَدِ فَلَا يَمْسِكُ بِهِ
أَكْثَرُ الْمُؤْمِنِينَ لَمْ يَرْجِعُوا إِذْ رَجَعُوا
مِنْ أَوْلَامِهِمْ إِلَّا حَتَّىٰ يَرْجِعُوا
إِذْ رَجَعُوا إِلَى مَنْهُمْ

آیت‌الله فاضل لنکرانی بیوکلیک

اشکالی ندارد و خوردن آن حلال است.

آیت‌الله گلپایگانی بیوکلیک

مویز و کشمش و آب آنها اگر جوش بیایند پاک و خوردن آنها حلال است.

هداية العباد، ج ۱، ص ۱۱۰، م ۵۴۸

توضیح المسائل، ص ۲۱، م ۱۱۵

آیت‌الله مکارم شیرازی متکلله

مادام که آنرا در آب (مانند آبگوشت) نپزند داخل آن غلیان پیدا نمی‌کند و اشکالی ندارد.

فَإِنْ كَرِهَ أَرْكَابُ الْمَاءِ بَعْضُهُ مَحْمَنْتُ بِنَفْسِهِ فَلَمْ يَنْظُرْ إِلَيْهِ
بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

آیت‌الله نوری همدانی متکلله

اشکال ندارد و خوردن آن مانعی ندارد.

الف و ب - اشکال ندارد و خوردن آن مانعی ندارد.

آیت‌الله وحید خراسانی متکلله

مویز و کشمش و آب آنها اگر جوش بیایند پاک و خوردن آنها حلال است.

توضیح المسائل، ص ۲۱۰، م ۱۱۵

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۲۰، م ۴۰۷

غسل

غسل

غسل

کفايت يك غسل واجب از ساير اغسال

**سؤال: اگر شخصی چند غسل واجب به ذمه (به عهده) داشته باشد؛ آیا انجام
يك غسل به نیت يكى از آنها، کفايت از بقیه‌ی غسل‌ها می‌کند؟**

امام خمینی ره

اگر در بین آن‌ها غسل جنابت باشد و به نیت آن غسل کند کفايت از بقیه می‌کند و
بنابر احتیاط واجب به نیت يكى از دیگر از اغسال کافی نیست.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۳۹، ۲۲ م

العروةالوثقی، ج ۱، ص ۲۲۰، ۲۲۱، ۱۵ م

آیات الله ارجمند ره

کفايت نمی‌کند مگر غسل جنابت در میان آنها باشد و همان را نیت کند.

العروةالوثقی، ج ۱، ص ۲۲۰ و ۲۲۱، ۱۵ م، حاشیه ۱

المسائل الواضحة، ص ۶۸، با استفاده از م ۳۸۶

آیات الله بهجت ره

کفايت می‌کند.

وسیله النجاة، ج ۱، ص ۴۱، با استفاده از م ۱۴۱

استفتاتات، ج ۱، ص ۲۱۹، س ۷۷۹

آیات الله تبریزی ره

کفايت می‌کند.

منهج الصالحين، ج ۱، ص ۵۸، م ۲۱۱

توضیح المسائل، ص ۶۲، م ۳۹۵

آیت‌الله خامنه‌ای ملکه

اگر در بین آنها غسل جنابت باشد و به نیت آن غسل کند از بقیه غسل‌ها هم کفایت می‌کند و بنابر احتیاط به نیت یکی دیگر از اغسال کافی نیست.

اجوبة الاستفتئات، ص ۳۵، بالاستفاده از س ۱۸۷

آیت‌الله خوئی جعفر

کفایت می‌کند.

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۳۸۱ م

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۲۰۹، م ۱۵۵

توضیح المسائل، ص ۹۶، م ۳۹۵

آیت‌الله سیستانی ملکه

کفایت می‌کند.

آیت‌الله شیری زنجانی ملکه

کفایت می‌کند.

توضیح المسائل، ص ۸۰، م ۳۸۰

آیت‌الله صافی گلپایگانی ملکه

اگر در بین آنها غسل جنابت باشد و به نیت آن غسل کند کفایت از بقیه می‌کند و بنابر احتیاط واجب به نیت یکی از دیگر از اغسال کافی نیست.

هداية العباد، ج ۱، ص ۳۶، م ۲۱۲

آیت‌الله فاضل لنگرانی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
کفایت می‌کند.

العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۲۰۰، م ۱۵۵

جامع المسائل، ج ۱، ص ۵۸، س ۱۵۶

الاحکام الواضحه، ص ۴۹، م ۲۲۸

آیت‌الله گلپایگانی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اگر در بین آن‌ها غسل جنابت باشد و به نیت آن غسل کند کفایت از بقیه می‌کند و بنابر احتیاط واجب به نیت یکی از دیگر از اغسال کافی نیست.

هداية العباد، ج ۱، ص ۴۴، م ۲۱۲

آیت‌الله مکارم شیرازی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

آری کفایت می‌کند.

آری کفایت می‌کند

آیت‌الله نوری همدانی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

کفایت نمی‌کند.

توضیح المسائل، ص ۶۶، با استفاده از م ۳۹۰

التعلیقات علی کتاب العروة الوثقى، ص ۶۳، س ۱۷

آیت‌الله وحید خراسانی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

کفایت می‌کند.

توضیح المسائل، ص ۲۶۰، م ۳۹۵

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۵۶، م ۲۱۱

کفایت غسل مستحبی از وضو

سؤال: آیا در موارد زیر غسل کفایت از وضو می‌کند؟

الف) غسل‌های مستحبی (که استحباب آن‌ها در شریعت ثابت است مثل غسل جمعه).

ب) غسل‌های مستحبی که خارج از وقت رجاءً انجام می‌گیرد.

ج) غسل‌های مستحبی خارج از وقت که به نیت قضا انجام می‌گیرد.

امام خمینی ره

الف، ب و ج) کفایت نمی‌کند.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۴۶، م ۲۲

العروةالوثقی، فصل فی الاغسال الفعلیه، م ۴، ص ۳۴۶

آیت الله اراکی ره

الف، ب و ج) اغسال مستحبی کفایت از وضو نمی‌کنند.

مسائل الواضحه، ج ۱، ص ۱۱۷، م ۶۳۸

آیت الله بهجت ره

الف، ب و ج) کفایت نمی‌کند.

توضیح المسائل، ص ۱۰۹، م ۵۵۱

وسیلة النجاة، ج ۱، ص ۶۵، م ۲۲

آیت الله تبریزی ره

الف) کفایت می‌کند.

ب) کفایت نمی‌کند.

صرأة النجاة، ج ۱، ص ۱۳۷، با استفاده از س ۴۵۰

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۹۸، س ۳۴۱

ج) کفایت می کند.

منهاج الصالحين، ج ١، ص ٩٧، اول بحث سطر ٥

استفتاتات جدید، ص ٥٢، س ٢٢٩

آیت الله خامنه‌ای لطف‌الله

الف، ب و ج) کفایت نمی کند.

توضیح المسائل، ص ٣١٥، م ٦٥٢ و ص ٨٨، م ٦٤٦

آیت الله خوئی لطف‌الله

الف) کفایت می کند.

ب) کفایت نمی کند.

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ١، ص ٣٣٢، م ٤، حاشیه ١

منهاج الصالحين، ج ١، ص ٩٦، م ٣٤١

صراة النجاة، ج ١، ص ١٣٧، با استفاده از س ٤٥٠

ج) کفایت می کند.

منهاج الصالحين، ج ١، ص ٩٥، اول بحث، منها سطر ٣

آیت الله سیستانی لطف‌الله

الف) کفایت می کند.

_____ ب)

_____ ج)

توضیح المسائل جامع، ص ١٤٩، با استفاده از م ٤٤٩

العروة الوثقى، ج ١، ص ٣٧٣، م ٤(١٠٥٥)، حاشیه ١٢٣٠

آیت الله شیری زنجانی معظله

الف) کفايت می کند.

ب) کفايت نمی کند.

توضیح المسائل، ص ٨٠، م ٢٨٢

ج) کفايت می کند.

توضیح المسائل، ص ٨٠، با استفاده از م ٢٨٢

آیت الله صافی گلپایگانی معظله

الف، ب و ج) کفايت نمی کند.

توضیح المسائل، ص ١١٢، م ٦٥٣

هداية العباد، ص ٣٦، م ٢١٢

آیت الله فاضل لنکرانی معظله

الف، ب و ج) کفايت نمی کند.

توضیح المسائل، ص ١٠٨، م ٦٤٠

آیت الله گلپایگانی معظله

الف، ب و ج) کفايت نمی کند.

هداية العباد، ج ١، ص ٤٤، م ٢١٢

توضیح المسائل، ص ١١٥، م ٦٥٣

آیت الله مکارم شیرازی معظله

الف) کفايت می کند.

ب) _____

ج) _____

توضیح المسائل، ص ١١٦، م ٦١٠

حاشیه بر العروة الوثقی، ص ٣٧٦، م ٤

آیت الله نوری مهمنی

الف) کفایت می کند.

ب)

ج)

توضیح المسائل، ص ۱۳۴، م ۶۷۴

استفتاتات، ج ۱، ص ۲۲، س ۶۵

منتخب المسائل، ص ۲۲، م ۴۱ . ص ۵۷ ذیل شماره ۲۸

آیت الله وحید خراسانی

الف) کفایت می کند.

ب) بنابر احتیاط واجب کفایت نمی کند.

ج)

توضیح المسائل، ص ۶۹، م ۳۹۷

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۰۳، م ۳۴۱

با استفاده از استفتاء موجود در اداره پاسخ به سوالات

شستن موهای بلند در غسل

سؤال: آیا شستن موهای بلند در غسل لازم است؟

آیات عظام: اراکی بِهِجَّةِ اللَّهِ، تِبْرِيزِ اللَّهِ، خُوئِيِّ اللَّهِ، سِيِّسَتَانِيِّ اللَّهِ، شِبِّرِيِّ زَنجَانِيِّ اللَّهِ، صَافِيِّ كَلْبِيَّاگَانِيِّ اللَّهِ، وَحِيدِ خَرَاسَانِيِّ اللَّهِ :
واجب نیست.^۱

۱. آیت الله اراکی بِهِجَّةِ اللَّهِ: توضیح المسائل، ص ۶۸، م ۳۷۶

آیت الله بهجت بِهِجَّةِ اللَّهِ: وسیله النجاه، ص ۶۰، م ۴۰ (۲۰۱) و استفتائات، ج ۱، ص ۲۲۴، س ۱، ص ۸۰۱ و توضیح المسائل، ص ۷۶، م ۳۷۶

آیت الله تبریزی بِهِجَّةِ اللَّهِ: منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۵۳، الفصل الرابع و توضیح المسائل، ص ۶۰، م ۳۸۵

آیت الله خوئی بِهِجَّةِ اللَّهِ: منهاج الصالحين(العبادات)، ج ۱، ص ۵۰، واجبات الغسل الجنابة و توضیح المسائل، ص ۶۴، م ۳۸۵

آیت الله سیستانی بِهِجَّةِ اللَّهِ: منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۶۵، الفصل الرابع، واجبات غسل الجنابة و توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۴۴۲، م ۴۴۲

آیت الله شبیری زنجانی بِهِجَّةِ اللَّهِ: توضیح المسائل، ص ۷۸، م ۱۸۹

آیت الله صافی بِهِجَّةِ اللَّهِ: توضیح المسائل، ص ۷۷، م ۳۸۵ و هدایة العباد، ص ۳۳، م ۱۸۹

آیت الله کلپایگانی بِهِجَّةِ اللَّهِ: هدایة العباد، ج ۱، ص ۴۰، م ۱۸۹ و توضیح المسائل، ص ۶۴، م ۳۸۵

آیت الله وحید خراسانی بِهِجَّةِ اللَّهِ: منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۵۰، واجبات غسل الجنابة و توضیح المسائل، ص ۲۶۷، م ۲۸۵

امام خمینی رَحْمَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ

بنابر احتیاط واجب، لازم است.

تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۴۲، ۴ م

توضیح المسائل، ص ۴۹، ۳۷۹ م

آیت الله خامنه‌ای مَوْلَانَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ

شیستن تمام مو به احتیاط واجب لازم است.

مشتبه
شیوه نظر امیت‌المعاوب لذراحت

آیت الله فاضل لنکرانی مَوْلَانَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ

بنابر احتیاط، واجب است.

العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۱۹۰، فصل في

كيفية غسل واحکامه

توضیح المسائل، ص ۹۵، ۳۶۹ م

آیت الله مکارم شیرازی مَوْلَانَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ

بنابر احتیاط واجب، لازم است.

العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۲۲۸، فصل في

كيفية غسل واحکامه

توضیح المسائل، ص ۷۵، ۳۹۳ م

آیت الله نوری همدانی مَوْلَانَةُ اللَّهِ تَعَالَى عَلَيْهِ وَبَرَّهُ

بنابر احتیاط واجب، لازم است.

توضیح المسائل، ص ۷۹، ۳۸۰ م

حدث اصغر حین غسل

سؤال: اگر برای شخص در حین غسل کاری که وضو را باطل می‌کند (حدث اصغر) پیش آید غسل او چه حکمی دارد؟

۱۵ نویسنده

امام خمینی جعفر

غسل باطل نمی‌شود ولی باید برای نماز وضو بگیرد.

تحریرالوسله، ج ۱، ص ۴۵

توضیح المسائل، ص ۵۰

آیت الله ارجمند جعفر

اگر در بین غسل حدث اصغر از او سرزند مثلاً بول کند، غسل باطل نمی‌شود.
توضیح المسائل، ص ۶۹

آیت الله تبریزی جعفر

اگر غسل جنابت باشد غسل را از سر گرفته و بنا بر احتیاط واجب برای نماز وضو هم بگیرد. و اگر غسل دیگر باشد تمام کند و وضو بگیرد.

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۵۷ و ۲۰۴

توضیح المسائل، ص ۶۱

آیت الله خامنه‌ای المصطفی

غسل باطل نمی‌شود ولی باید برای نماز وضو بگیرد.

اجوبة الاستفتاثات، ص ۴۴

آیت الله خوئی جعفر

اگر غسل جنابت باشد غسل را از سر بگیرد و احتیاط مستحب وضو بگیرد و اگر غسل های دیگر باشد همان غسل را تمام کند و وضو بگیرد.

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۸، ۲۰۷

توضیح المسائل، ص ۶۵

منهاج الصالحين، ج ۱، بحث طهارة، ص ۵۹، الفصل

الخامس، ص ۱۷۲ و ۱۷۳

آیت‌الله سیستانی المُحَكَّمُ

غسل باطل نمی‌شود و بنابر احتیاط لازم وضو بگیرد.

العروفة‌الوثقی مع تعلیقه، ج ۱، ص ۲۳۰، م ۸، پاورقی ۸۲۰

توضیح المسائل، ص ۷۷، م ۲۸۴

آیت‌الله شیری زنجانی المُحَكَّمُ

غسل باطل نمی‌شود ولی باید برای نماز وضو بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۸۰، م ۳۷۷

آیت‌الله صافی گلپایگانی المُحَكَّمُ

غسل باطل نمی‌شود و باید برای نماز وضو بگیرد.

هداية‌العباد، ج ۱، ص ۳۶، م ۲۰۹

توضیح المسائل، ص ۶۵، م ۳۹۲

آیت‌الله فاضل نکرانی بِرَحْمَةِ اللّٰهِ

غسل باطل نمی‌شود ولی باید برای نماز وضو بگیرد.

العروفة‌الوثقی مع تعلیقات، ج ۱، ص ۱۹۸، م ۸

توضیح المسائل، ص ۶۳، م ۲۸۶

آیت‌الله گلپایگانی بِرَحْمَةِ اللّٰهِ

غسل باطل نمی‌شود ولی باید برای نماز وضو بگیرد.

هداية‌العباد، ج ۱، ص ۴۳، م ۲۰۹ و توضیح المسائل،

ص ۶۵

آیت‌الله نوری همدانی المُحَكَّمُ

غسل باطل نمی‌شود ولی باید برای نماز وضو بگیرد.

توضیح المسائل، ص ۸۰، م ۲۸۷

منتخب المسائل، ص ۲۲، م ۴۳

آیت‌الله وحید خراسانی المذکولة

بنابر احتیاط واجب غسل (هر غسلی باشد) را به نیت اعم از تمام و اتمام از سر گرفته و بعد از آن وضو بگیرد و یا اینکه غسل را تمام کرده و اعاده نماید و وضو هم بگیرد.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۵۴، م ۲۰۵
تحریر الوسیله، ص ۶۸، م ۳۹۲

غسل جنابت در حال حیض

سؤال: آیا انجام غسل جنابت در حال حیض صحیح است؟

امام خمینی رض

در حالت حیض صحّت غسل جنابت خالی از اشکال نیست.

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۲۴۷، م ۴۳، پاورقی ۱

آیت‌الله ارانی رض

بله می‌تواند و جنابت مرتفع می‌شود اگرچه حدث حیض باقی است.

استفتائات، ص ۱۲، س ۷

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۲۴۷، با استفاده از م ۴۳

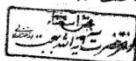
آیت‌الله بهجت جه

می‌تواند و نیز بعد از پاک شدن، یک غسل به نیت هر دو بکند البته اگر خواست در حین عادت غسل کند در حین غسل از خارج شدن خون لازم است تحفظ کند.

مرتباً دستور نعمت‌الله عزیز برگزیده کردند بی‌غسل هر دو بکند

الله اگر فراست در عین عادت غسل نماید در عین غسل از خارج

شدن خونه لازم است حفظ کند

آیت‌الله تبریزی رحمه‌للہ

غسل جنابت قبل از پاک شدن از حیض مانع ندارد، لکن در مورد سؤال بر زن لازم نیست در حال حیض غسل جنابت بنماید می‌تواند تأخیر بیندازد وقتی حیض او تمام شد یک غسل انجام دهد کافی است.

بسم‌الله تعالیٰ غسل جنابت قبل از پاک شدن احیض

مانع ندارد، لکن در مورد سؤال بر زن لازم بیست روحانی

غسل جنابت بنماید می‌تواند تأخیر بیندازد وقتی حیض او تمام شد

یک غسل انجام دهد کافی است و آن‌ها عالم

آیت‌الله خامنه‌ای نهضت‌الله

صحت غسل جنابت در حال حیض، محل اشکال است.

با استفاده از استفتاء موجود در اداره پاسخ به سؤالات

اجوبة الاستفتاءات، ص ۴۲، س ۱۷۵

آیت‌الله خوئی رحمه‌للہ

می‌تواند غسل جنابت کند و از جنابت پاک شود.

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۲۳۲، م ۴۳

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۶۴، م ۲۲۳

آیت‌الله سیستانی نهضت‌الله

می‌تواند غسل جنابت کند و از جنابت پاک می‌شود ولی چون حیض باقی است احکام جنابت که همان احکام حیض است نیز باقی است.

بعض علماء
جواب این سوال
در این از این علماء مذکور شده است که می‌شود
وی چون می‌پرسید باقی احکام جنابت که همان احکام
حیض است نیز باقی است.

آیت‌الله شیری زنجانی نهضت‌الله

غسل جنابت در حالت حیض مانع ندارد.

بعض علماء

غسل جنابت در حالت حیض مانع ندارد و مذکور شده است
اعلیٰ فتاویٰ ۱۴۲۷

آیت الله صافی گلپایگانی الملک
انجام غسل جنابت در حال حیض اشکال ندارد.

بلی.

آیت الله فاضل لنکرانی الله
بلی.

آیت الله گلپایگانی الله

غسل جنابتش صحیح است و رفع جنابت از او می شود.

مجمع المسائل، ج ۱، ص ۶۸، س ۳

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۲۴۷، م ۴۳ فی احکام الحاضر

آیت الله مکارم شیرازی الملک

وظیفه‌ای ندارد ولی اگر غسل جنابت کند غسلش صحیح است و از جنابت پاک می شود.

ظیفه‌ای ندارد ولی اگر غسل جنابت کند غسلش صحیح است و از
جنابت پاک می شود

آیت الله نوری همدانی الملک

بلی، می تواند غسل جنابت کند.

بلی، می تواند غسل جنابت کند.
حسین زعفرانی

آیت الله وحید خراسانی الملک

غسل جنابت در حال حیض صحیح است.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۶۸، م ۲۲۳

وضو

وضو

مس اسماء انبیاء بدون وضو

سؤال: مس اسماء انبیاء بدون وضو چه حکمی دارد؟

آیت الله خمینی

بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۳۳، الثانی

آیت الله بهجت

بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.

استفتاتات، ج ۱، ص ۱۹۵، م ۶۸۴

وسیلهالنجاة، ج ۱، ص ۴۸، م ۱۵۱

آیت الله تبریزی

جایز است و بنابر احتیاط مستحب مس نشود.

توضیح المسائل، ص ۶۴، م ۳۶۱

منهاج الصالحین، ص ۴۶، م ۱۶۲

آیت الله خامنه‌ای

بنابر احتیاط واجب، جایز نیست.

اجوبةالاستفتاتات، ص ۴۱، س ۱۶۴ و ص ۳۹، س ۱۵۳

آیت الله خوئی

جایز است و بنابر احتیاط مستحب مس نشود.

توضیح المسائل، ص ۶۱، م ۳۶۱ و ص ۵۵، م ۲۲۵

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۴۳، م ۱۶۲

آیت الله سبحانی الملکة
احتیاطاً اجتناب شود.

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعَالَمِينَ
إِنَّمَا تَنْهَاكُ عَنِ الْمُنْكَرِ
إِنَّمَا يَنْهَاكُ عَنِ الْمُنْكَرِ
مَنْ يَنْهَاكُ عَنِ الْمُنْكَرِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ
وَمَنْ يَنْهَاكُ عَنِ الْمُنْكَرِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

آیت الله سیستانی الملکة

جايز است و بنابر احتیاط مستحب مس نشود.

تعليقه على العروة الوثقى، ج ۱، ص ۲۱۵، فصل في
ما يحرم على الجنب، الاول و ص ۱۴۴، ادame بحث
غايات وضو، قبل از ۱م

توضیح المسائل جامع، ص ۱۴۳، م ۴۲۷
منهج الصالحين، ج ۱، ص ۵۱، م ۱۶۳

آیت الله صافی گلپایگانی الملکة
بنابر احتیاط واجب، جائز نیست.

توضیح المسائل، م ۳۲۵
هداية العباد، ج ۱، ص ۲۷، م ۱۴۸

آیت الله فاضل لنکرانی الملکة
جايز است.

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت الله گلپایگانی الملکة
بنابر احتیاط واجب، جائز نیست.

هداية العباد، ج ۱، ص ۱۸۱، م ۳۸ و ص ۳۳، ذیل م ۱۴۸
توضیح المسائل، ص ۵۵، با استفاده از م ۳۲۵ و
ص ۳۶، با استفاده از م ۳۶۱

آیت الله مکارم شیرازی الْعَلِیَّةُ

بنابر احتیاط واجب اگر هتك حرمت و بی احترامی باشد حرام است.

توضیح المسائل، ص ۶۷، م ۳۴۰ و ص ۷۲، م ۳۷۰، شماره ۱

آیت الله نوری همدانی الْعَلِیَّةُ

در فرض سؤال اگر هتك و بی احترامی به حساب آید، جایز نیست.

توضیح المسائل، ص ۳۲۰، م ۶۸ و ص ۷۵، م ۲۵۶

آیت الله وحید خراسانی الْعَلِیَّةُ

بنابر احتیاط مستحب، بدون طهارت (وضو و غسل) اسماء انبیاء مس نشود.

توضیح المسائل، ص ۳۲۵، م ۶۳ و ص ۷۰، م ۳۶۱

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۴۲، م ۱۶۲

احکام مهاجران، ص ۱۴۸، کارهایی که بر جنب حرام است

وضو با ناخن مصنوعی

سؤال: شخصی که ناخن مصنوعی کاشته است (با توجه به اینکه در حال حاضر به راحتی قابل برداشتن است) وظیفه او نسبت به وضو چیست؟

امام خمینی رَحْمَةُ اللَّهِ

باید ناخن مصنوعی را بردارد مگر برداشتن آن (فعلاً) ممکن نباشد مثل اینکه وقت نماز برای کندن تنگ باشد در این صورت وضوی جبیره * انجام دهد.

* محل جبیره را هنگام وضو دست بکشد.

تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۲۲، م ۱۰

توضیح المسائل، ص ۳۷، با استفاده از شرط سیزدهم

و ص ۴۴، م ۳۳۸

آیت الله بهجت بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

باید ناخن مصنوعی را بردارد مگر برداشتن آن (فعلاً) ممکن نباشد مثل اینکه وقت نماز برای کندن تنگ باشد در این صورت وضوی جیبره * انجام دهد.

*. محل جیبره را هنگام وضو دست بکشد.

استفتایات، ج ۱، ص ۱۷۵، با استفاده از س ۶۱۰

وسیله النجاة، ص ۵۱، با استفاده از م ۹

توضیح المسائل، ص ۶۱، با استفاده از شرط سیزدهم

آیت الله تبریزی بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

آرایشی که مانع از رسیدن آب وضو و غسل به ظاهر بدن است باید وقت وضو و غسل برطرف شود و الا نماز باطل است و ترک نماز گناه کبیره است. بنابراین باید از ناخن مصنوعی استفاده نکنند.

دَارِيشِيَ كُرْنَجِ ذَرِيلَهْ آَبَ وَهُزُونَهْ غُسلَهْ وَظَاهِرَهْ بَرَهْ
بِيرَقَهْ وَهُزُونَهْ غُسلَهْ بَرَطْفَهْ شَدَهْ وَآَنَهْ نَمازَهْ بَلَهْ وَكَبِيرَهْ كَبِيرَهْ
بَنَهْ بَانَهْ بَنَهْ بَنَهْ

آیت الله خامنه‌ای بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ناخن مصنوعی و مواد استفاده شده در فرآیند کاشت، مانع رسیدن آب به اعضای وضو و غسل است و باید قبل از وضو یا غسل - هر چند مستلزم هزینه یا زحمت باشد - برطرف شود، مگر آن که برطرف کردن آن، در وقت نماز حرج و مشقت غیرقابل تحمل داشته باشد که در این صورت باید وضو و غسل به صورت جیبره انجام شود؛ ولی پس از رفع عذر باید برای وضو و غسل بعدی مانع را برطرف کند و با توجه به زینت بودن آن باید از نامحرم پوشانده شود.

استفتای موجود در اداره پاسخ به سوالات دینی

آیت‌الله سبحانی (دام‌ظهه)

در این حالت، وضو، غسل و تیم او صحیح نیست و باید مانع را برطرف کند مگر این که کندن آن موجب عسر و حرج و غیرقابل تحمل باشد.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
دَرِيْنَ حَادَتْ وَضْرُورَتْ غَسْلَ نَعْمَلْ لَمْ يَجِدْ
وَبِيْرَ مَانَعْ بَرَطْفَ كَنَدْ صَلَوةَ لَمْ يَرْتَدْ
آنَ سَرْبَ عَرَدْ حَاجْ وَفَرَدْ مَلَ نَعْلَ بَلَدْ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
عَزَّلَهُمْ الْمُكَفَّرُونَ ۝

آیت‌الله سیستانی (المکملة)

باید کنده شود مگر اینکه کندن آن مستلزم حرج باشد که در این صورت باید بین وضو و تیم جمع کند.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
بَارِيْدَ كَنَدَهُ شَدَ مَكَرَ بَيْكَ كَنَدَهُ آنَ
مَسْتَلَزَمَ حَرجَ بَاشَدَهُ دَرِيْنَ صَوْتَ
بَارِيْدَهُنَّ وَضْوَهُ وَغَسْلَهُ جَمِيعَ كَنَدَهُ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝

آیت‌الله شیری زنجانی (المکملة)

باید برای اولین نماز مانع را برطرف نماید و وضو یا غسل معمولی به جا آورد و وضو یا غسل جیوهای فقط در زمانی صحیح است که وقت تنگ شده باشد به گونه‌ای که اگر بخواهد مانع را برطرف کند نمازش قضا شود ولی با وضو یا غسل جیوه بتواند ولو یک رکعت از نماز را داخل وقت بخواند.

بَارِيْلَهُنَّ

بَلَهُ بَرَاهِيْ اولَيَنَ نَذَانَهُ بَرَطْفَ نَيدَهُ وَنَهْوَيَ غَسْلَ مَعْمُولَ بَهْ جَاهَدَهُ
وَمَنْيَ غَسْلَ سَيِّرَهُ خَلَدَ نَذَانَهُ بَحْ استَكَرَتْ بَهْ شَكَرَهُ شَدَهُ
بَهْ كَوَزَهُ ایْ كَهْ بَهْ كَهْ مَعْنَهُ بَرَطْفَ نَذَانَهُ لَذَانَهُ مَشَادَهُ بَهْ بَهْ مَيَا
غَسْلَ سَيِّرَهُ بَهْ وَهُ بَهْ كَهْ رَكَمَتْ لَذَانَهُ دَافَلَهُ وَقَتَ بَهْ كَهْ.

آیت‌الله صافی گلپایگانی المُكَلَّه

چنانچه جدا کردن ناخن مصنوعی ممکن است و ضوء جبیره باطل است ولی اگر عصیاناً تاخیر انداخته تا وقت نماز ضيق شود در این صورت احتیاط این است که علاوه بر وضوء جبیره تیم بدل از وضوء هم ضمیمه کرده و نمازش را بخواند گرچه احتیاط مستحب قضای نماز است.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

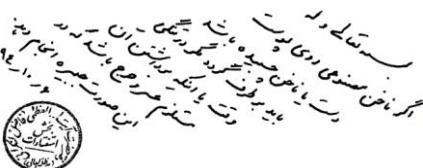
چنانچه جدا کردن ناخن مصنوعی ممکن است و هر جو جبره باطل است ولی اگر عصیاناً تاخیر انداخته
وقت غارضی شود در این صورت احتیاط لازم است که علاوه بر وضوء جبیره تیم بدل از وضوء هم ضمیمه
کرده و غارض ساخته اند که احتیاط فصل غارض نهارت و آن مال

مسنون

آیت‌الله فاضل لنکرانی المُكَلَّه

اگر ناخن مصنوعی روی پوست دست یا ناخن چسبیده باشد باید برطرف گردد مگر در تنگی وقت یا اینکه برداشتن آن مستلزم عسر و حرج باشد که در این صورت جبیره انجام دهد.

آیت‌الله مکارم شیرازی المُكَلَّه

چنانچه به راحتی قابل جدا کردن باشد و ضرر مهمی نداشته باشد، باید جدا کند و به صورت عادی وضو بگیرد. در غیر این صورت به همان شکل یعنی جبیره ای وضو می گیرد؛ همچنین اگر وقت برای جدا کردن آن تنگ باشد.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

چنانچه به راحتی قابل جدا کردن باشد
و ضارر مهمی نداشته باشد، باید جدا کند
و به صورت عادی وضو بگیرد. در غیر این
صورت به همان شکل یعنی جبیره ای وضو
ی گرفته همچنین اگر وقت برای جدا کردن
کم می باشد. بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
۹۱ / ۲

آیت الله نوری همدانی مطالعه مذکوّر

در فرض سوال که برداشتن ناخن مصنوعی مشقت ندارد لازم است برای انجام وضو، غسل و تیم آن را بردارد و به طور معمول وضو بگیرد و به صورت جبیره‌ای صحیح نیست.

در فروردین ماه بر پژوهش ناخن صنعتی شرکت مادر
الدمباب بکار برآمد و در این ده سال و قائمان را
بازار و بازار مسول و خود پیشگیری
می‌نماید.

آیت الله وحید خراسانی المطالع

قراردادن چیزی که مانع از رسیدن آب است به جاهایی که واجب است در غسل و
وضو شسته شود جایز نیست.

با استفاده از استفتایات موجود در واحد یاسخ به سؤالات

ناخن مصنوعی را باید بردارد حتی اگر مشقت داشته باشد مگر وقت برای برداشتن تنگ باشد در این صورت بنابر احتیاط واجب بین وضو یا غسل جیره‌ای و تیم جمع کند و بنابر احتیاط واجب بعد از برداشتن قضا نیز بنماید.

استفتاء شفاهی، از دفتر معظم له

حکم رنگ و چربی لوازم آرایشی در وضو

سؤال: حکم رنگ و چربی لوازم آرایشی برای وضو چیست؟

آیات عظام: امام خمینی الله، بهجهت، خامنه‌ای الله، سیستانی، شیبیر زنجانی الله
صافی گلپایگانی الله، مکارم شیرازی الله، نوری همدانی الله
وحید خراسانی الله :

اگر مانع از رسیدن آب به بشره نباشد وضو صحیح است.^۱

۱. امام خمینی الله: استفتایات، ج ۱، ص ۳۶، س ۴۰

آیت الله بهجهت الله : توضیح المسائل، ص ۶۱، با استفاده از شرط سیزدهم و استفتایات، ج ۱، ص ۱۷۵ و ۱۷۶ و ۶۰۷ و ۶۱۲

آیت الله خامنه‌ای الله: استفتاء موجود در اداره پاسخ به سوالات دینی

آیت الله سیستانی الله: توضیح المسائل جامع، ص ۱۱۶، م ۳۲۱، شرط یازدهم

آیت الله شیبیری زنجانی الله: توضیح المسائل، ص ۶۵، با استفاده از شرط ۳۰۰، م ۱۳

آیت الله صافی گلپایگانی الله: توضیح المسائل، ص ۶۰، با استفاده از شرط سیزدهم و پاسخ کوتاه به ۵۷۰ پرسشن، ص ۲۲، س ۳۰ و جامع الاحکام، ج ۱، ص ۴۰، ۸۹، م ۹۰ و ۹۱

آیت الله گلپایگانی الله: توضیح المسائل، ص ۵۰، با استفاده از شرط سیزدهم و مجمع المسائل، ج ۱، ص ۶۵، س ۲۸

آیت الله مکارم شیرازی الله: استفتایات، ج ۱، ص ۳۷، س ۶۹ و احکام ویژه (۶۰۰ مسأله مورد نیاز)، ص ۱۰۸، م ۳۶۵

آیت الله نوری همدانی الله: توضیح المسائل، ص ۶۳، با استفاده از شرط سیزدهم

آیت الله وحید خراسانی الله: جزوه موجود در اداره پاسخ به سوالات، ص ۱۵، با استفاده از س ۲۲ و ۲۳

مقدار مسح پا

سؤال: در مسح پا، از حیث طول و عرض چه مقدار باید باشد؟

آیات عظام: امام خمینی الله، فاضل لنکرانی الله، نوری همدانی الله و حیدر خراسانی الله:

طول: باید از سر یکی از انگشت‌ها تا برآمدگی روی پا مسح شود.

عرض: به هر اندازه باشد کافی است.^۱

آیت الله اراسکی الله

طول: باید روی پaha از سر یکی از انگشت‌ها تا برآمدگی روی پا مسح شود و احتیاط

واجب آن است که تا مفصل مسح ادامه باید.

عرض: به هر اندازه باشد کافی است.

توضیح المسائل، ص ۴۶، ۲۵۱م، ۲۵۲

آیت الله بهجت الله

طول: باید از سر یکی از انگشتان تا برآمدگی روی پا مسح شود.

عرض: به هر اندازه باشد کافی است.

توضیح المسائل، ص ۵۲م، ۲۵۳

وسیله النجاة، ص ۳۵م، ۹۸(۱۵)

۱. امام خمینی الله: تحریر الوسیله، ج ۱، ص ۲۰م و توضیح المسائل، ص ۳۲م، ۲۵۲

آیت الله فاضل لنکرانی الله: احکام الواضحة، ص ۲۷، الرابع و العروفة الوثقی مع تعلیقات، ج ۱، ص ۱۳۹، الرابع و توضیح المسائل، ص ۴۲م، ۲۵۷ و ۲۵۸

آیت الله نوری همدانی الله: توضیح المسائل، ص ۵۶م، ۲۵۳ و ۲۵۴ و التعليقات على كتاب العروفة الوثقی، ص ۳۶، الرابع

آیت الله وحید خراسانی الله: منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۲۴، الرابع و توضیح المسائل، ص ۲۳۴، ۲۵۸م، ۲۵۹

آیات عظام: تبریزی حَفَظَهُ اللَّهُ، خوئی حَفَظَهُ اللَّهُ، صافی حَفَظَهُ اللَّهُ، گلپایگانی حَفَظَهُ اللَّهُ: طول: باید از سر یکی از انگشتان تا برآمدگی روی پا مسح شود و احتیاط واجب آن است که تا مفصل مسح کند.

عرض: پهنانی مسح پا به هر اندازه باشد کافی است.^۱

آیت الله خامنه‌ای عَلِيهِ السَّلَامُ

طول: از سر یکی از انگشتان تا مفصل است.

عرض: —————

اجوبة الاستفتائات، ص ۳۲، س ۱۰۶ و س ۱۱۱

آیت الله شیری زنجانی عَلِيهِ السَّلَامُ

طول: از سر یکی از انگشتان تا برآمدگی روی پا مسح شود و احتیاط واجب آن است که تا مفصل ادامه یابد.

عرض: احتیاط واجب آن است که مسح پا به اندازه پهنانی سه انگشت بسته باشد.

توضیح المسائل، ج ۱، ص ۶۰، م ۲۵۸ و ۲۵۹

۱. آیت الله تبریزی حَفَظَهُ اللَّهُ: منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۳۲، الرابع و توضیح المسائل، ص ۵۵، م ۲۵۸ و ۲۵۹
آیت الله خوئی حَفَظَهُ اللَّهُ: توضیح المسائل، ص ۲۵۸، م ۲۵۹ و العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۱۴۹، الرابع و منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۲۹، الرابع

آیت الله صافی گلپایگانی عَلِيهِ السَّلَامُ: توضیح المسائل، ص ۵۳، م ۲۵۸ و هدایة العباد، ج ۱، ص ۲۰، م ۱۰۸
آیت الله گلپایگانی عَلِيهِ السَّلَامُ: هدایة العباد، ج ۱، ص ۲۶، م ۱۰۸ و توضیح المسائل، ص ۴۳، م ۲۵۸ و ۲۵۹

آیت‌الله مکارم شیرازی بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طول: باید از سر یکی از انگشت‌ها تا برآمدگی روی پا مسح شود.

عرض: به هر اندازه باشد کافی است.

*. یادآوری: در مسح پا انگشت کوچک کافی نیست.

توضیح المسائل، ص ۵۶، ۲۷۲م و ۲۷۳

العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۱۷۰، الرابع

چگونگی مسح پا

سؤال: کشیدن مسح پا به صور زیر چه حکمی دارد؟

الف) مسح هر دو پا با یک دست

ب) مسح پای راست با دست چپ و بالعکس

ج) مسح از طرف برآمدگی پا یا مفصل به طرف نوک انگشتان

د) مسح هر دو پا با هم

امام خمینی بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الف، ب، ج و د) جایز است.

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۱۵۲، الرابع

آیت‌الله اراکی بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الف، ب، ج، د) جایز است.

العروة الوثقى، ج ۱، ص ۱۵۲، الرابع

آیت‌الله بهجت بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الف، ب، ج، د) جایز است.

استفتایات، ج ۱، ص ۱۴۳، س ۴۶۹، ص ۱۴۶، س ۴۸۴

و ص ۱۴۷، س ۴۹۱، ص ۱۴۸، س ۴۹۴

آیت الله تبریزی الله

الف، ب، د) بنابر احتیاط واجب جایز نیست.

ج) جایز است.

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۲، الرابع، ص ۳۳، ۱۰۲م

و ص ۴۱، م ۱۴۲ (منها)

توضیح المسائل، ص ۴۷، شرط نهم

آیت الله خامنه‌ای الله

الف) مانع ندارد.

ب) مانع ندارد هرچند احتیاط در این است که پای راست را با دست راست و پای
چپ را با دست چپ مسح کند.

ج) مسح از مفصل به طرف نوک انگشتان اشکال ندارد، هر چند احتیاط در این است
که از سر انگشتان مسح بکشد.

د) مسح هم زمان دو پا صحیح نیست.

ج) مانع ندارد.

ج) این ماره مرتباً احتیاط داین است که پای راست را با دست راست پای چپ را با دست چپ کند.

ج) مسح از مفصل به طرف نوک انگشتان اشکال ماره مرتباً احتیاط داین است که از سر انگشتان مسح بکشد.

آیت الله سیستانی الله

الف، ب، ج، د) جایز است.

العروة الوثقى مع تعلیقه، ج ۱، ص ۱۶۲، الرابع

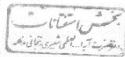
المسائل المنتخبة، ج ۱، ص ۲۳، م ۲۶

منهاج الصالحین، ج ۱، ص ۳۵، الرابع

توضیح المسائل جامع، ص ۱۰۶، م ۲۷۳

اشکال ندارد.

آیت‌الله شیری زنجانی المُحَكَّمَةُ

الف و ب) اشکال ندارد.

ج) جایز است.

د) احتیاط این است که با هم مسح نشود.

توضیح المسائل، ص ۵۶، م ۲۶۰ و ص ۶۲، شرط نهم

آیت‌الله صافی گلپایگانی المُحَكَّمَةُ

الف، ب، ج) بنابر احتیاط واجب جایز نیست.

د) جایز است.

هداية العباد، ج ۱، ص ۲۰، م ۱۰۸ و ص ۲۳، م ۱۲۹

آیت‌الله فاضل لنگرانی بِحَمْدِ اللَّهِ

الف، ب، ج ، د) جایز است.

عروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۱۳۹، الرابع

پاورقی ۲

الاحکام الواضحة، ص ۲۷، الرابع

آیت‌الله گلپایگانی بِحَمْدِ اللَّهِ

الف، ب) بنابر احتیاط واجب جایز نیست.

ج، د) جایز است.

عروه الوثقى، ج ۱، ص ۱۵۲، م ۲۴

آیت‌الله مکارم شیرازی المُحَكَّمَةُ

الف، ب و د) بنابر احتیاط واجب جایز نیست.

ج) جایز نیست.

عروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۱۷۰، الرابع

استفتائات جدید، ج ۳، ص ۳۶، س ۷۰

آیت‌الله نوری همدانی المذکورة

الف، ب) بنابر احتیاط واجب جایز نیست.

ج) جایز است.

د) جایز نیست.

التعليقات علی کتاب العروة الوثقی، ص ۳۶، الرابع

منتخب المسائل، ص ۱۳، م ۲۳ و ص ۱۵، شرایط

وضو (۹)

آیت‌الله وحید خراسانی المذکورة

الف، ب، د) بنابر احتیاط واجب جایز نیست.

ج) جایز است.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۲۴، الرابع

توضیح المسائل، ص ۴۵، م ۲۵۸ و ۲۶۰

حکم وضو با جراحت باز روی دست و صورت

سؤال: اگر زخم یا دمل یا شکستگی در دست یا صورت بوده و روی آن باز است و آب برای آن ضرر داشته باشد چگونه باید وضو گرفته شود؟

امام خمینی (ره)

شیستن اطراف آن کفایت می‌کند.

تحریرالوسیله، ج ۱، ص ۳۵، م ۶

توضیح المسائل، ص ۴۲، م ۲۲۵

العروة الوثقی، ج ۱، ص ۱۸۴

آیات‌الله ارجمند

باید اطراف آن را بشوید و چنانچه کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد، دست تر بر آن بکشد و اگر ممکن نیست پارچه‌ی پاکی روی آن بگذارد و دست تر را روی پارچه بکشد و اگر این مقدار هم ضرر دارد یا زخم نجس است و نمی‌شود آب کشید، باید اطراف زخم را از بالا به پایین بشوید و بنابر احتیاط واجب در فرض اخیر تیمم هم بنماید.

العروة الوثقى، ج ١، ص ١٨٤، فصل فی احکام الجائز

توضیح المسائل، ص ٥٩، ٣٢٣ م

آیات‌الله بهجت

بنابر احتیاط واجب اگر ضرر ندارد دست تر بر آن بکشد و بعد احتیاطاً پارچه‌ی پاکی روی آن گذاشته و دست تر را روی آن هم بکشد. و اگر این مقدار هم ضرر دارد یا امکان ندارد باید اطراف زخم را از بالا به پایین بشوید و بنابر احتیاط واجب پارچه‌ی پاکی روی زخم گذاشته و دست تر روی آن بکشد، و اگر این هم ممکن نیست باید اطراف زخم را بشوید و بنابر احتیاط مستحب تیمم هم بنماید.

وسیلة النجاة، ص ٥١، ٦ م

توضیح المسائل، ص ٦٧، ٣٢٩ م

جامع المسائل، ج ١، ص ١١٤

آیات‌الله تبریزی

شستن اطراف آن کفایت می‌کند.

منهج الصالحين، ج ١، ص ٣٦، ١٠٣ م

توضیح المسائل، ص ٥٣، ٣٣١ م

آیت الله خامنه‌ای الملک

باید اطراف آن را بشوید و احتیاط آن است که اگر کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد، دست تر بر آن بکشد.

اجوبة الاستفتائات، ص ۲۸، س ۱۳۵

آیت الله خوئی بلطفه

شیستن اطراف آن کفایت می‌کند، اما در شکستگی لازم است تیم بنماید.
العروة الوثقی مع تعلیقه، ج ۱، ص ۱۷۶ و ۱۷۷، فصل

فی احکام الجبار

توضیح المسائل، ص ۵۶ و ۳۳۱ م

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۳۲ و ۱۱۲ م

آیت الله سیستانی الملک

شیستن اطراف آن کفایت می‌کند، اما در شکستگی لازم است تیم بنماید.
العروة الوثقی مع تعلیقه، ج ۱، ص ۱۹۴ و ۱۹۵، فصل في

احکام الجبار

توضیح المسائل جامع، ص ۱۳۰ و ۱۳۱ م؟

منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۴۲ و ۱۰۳ م و ص ۴۴ و ۱۱۲ م

آیت الله شیری زنجانی الملک

باید اطراف آن از بالا به پایین بشوید، اگر کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد، دست تر بر آن بکشد و اگر ضرر دارد چیز پاکی، مانند پارچه روی آن بگذارد و دست تر را روی آن از بالا به پایین بکشد، و اگر این مقدار هم ضرر دارد یا ممکن نیست، تیم نماید.

توضیح المسائل، ص ۷۱ و ۳۳۱ م

آیت‌الله صافی گلپایگانی معاذکه

اگر کشیدن دست تر بر روی آن ضرر ندارد بنابر احتیاط، باید دست تر بر آن بکشد و اگر این مقدار هم ضرر دارد یا زخم نجس است و نمی‌شود آب کشید، باید اطراف آن را از بالا به پایین بشوید و گذاردن پارچه روی زخم و دست بر آن کشیدن لازم نیست اگرچه بهتر است. و در شکستگی، احتیاط واجب ضمیمه کردن تیم است.

توضیح المسائل، ص ۶۷، م ۳۳۱

هدایة العباد، ج ۱، ص ۲۹، م ۱۶۴

آیت‌الله گلپایگانی معاذکه

اگر کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد باید دست تر بر آن بکشد و اگر این مقدار هم ضرر دارد یا زخم نجس است و نمی‌شود آن را آب کشید، باید اطرف آن را از بالا به پایین بشوید و گذاردن پارچه روی زخم و دست تر بر آن کشیدن لازم نیست اگرچه بهتر است.

هدایة العباد، ج ۱، ص ۳۶، م ۱۶۴

توضیح المسائل، ص ۵۶، م ۳۳۱

آیت‌الله مکارم شیرازی معاذکه

اطراف آن را بشوید کافی است، ولی اگر کشیدن دست مرطوب بر آن ضرر ندارد باید دست مرطوب بر آن بکشد. ولی اگر ضرر دارد مستحب است پارچه‌ی پاکی روی آن بگذارد و دست تر روی آن بکشد.

العروة الوثقى مع تعلیقات، ج ۱، ص ۲۰۲ و ۲۰۳

فصل فی احکام الجبار

توضیح المسائل، ص ۷۱، م ۳۴۶

آیت‌الله نوری همدانی المذکوہ

اگر اطراف آن را بشوید کافی است؛ ولی اگر کشیدن دست تر بر آن ضرر ندارد، بهتر آن است که دست تر بر آن بکشد و بعد پارچه‌ی پاکی روی آن بگذارد و دست تر را روی پارچه هم بکشد و اگر این مقدار هم ضرر دارد یا زخم نجس است و نمی‌شود آب کشید، باید اطراف آن را از بالا به پایین بشوید و بنابر احتیاط مستحب پارچه‌ی پاکی روی زخم بگذارد و دست تر روی آن بکشد، و اگر گذاشتن پارچه ممکن نیست، شستن اطراف زخم کافی است و در هر صورت تیم لازم نیست.

توضیح المسائل، ص ۷۰، م ۳۲۶

منتخب المسائل، ص ۵۸، الاولی

التعليقات على كتاب العروة الوثقى، ص ۴۹

آیت‌الله وحید خراسانی المذکوہ

اگر دست کشیدن روی آن ضرر ندارد در شکستگی باید بر روی آن دست تر بکشد و در غیرشکستگی بنابر احتیاط واجب باید دست تر بر آن بکشد ولی در صورت عدم امکان یا ضرر داشتن باید اطراف آن را از بالا به پایین بشوید و احتیاط مستحب است پارچه پاکی روی آن گذاشته و دست تر روی آن بکشد و مستحب است تیم بنماید.

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۲۹، م ۱۱۲

توضیح المسائل، ص ۵۸، م ۳۳۱

حکم جبیره با پلاستیک

سوال: در صورت قرار دادن پلاستیک روی جبیره آیا دست کشیدن هنگام وضع روی پلاستیک لازم است یا جریان آب بدون دست کشیدن کافی است؟

۱۴۰۷-۱۵۰۷

آیت الله خامنه‌ای الله علیه السلام

اگر جزء جبیره محسوب شود، مانع ندارد. جریان آب بر محل جبیره جائز است ولی باید بر آن دست کشیده شود.

بسم الله الرحمن الرحيم

اگر جزء جبیره محسوب شود، مانع ندارد، جریان آب بر محل جبیره جائز است ولی باید بر آن دست کشیده شود.
مفتول
مشوره امامتی و مفتول
پذیرفته است

۲۵۶۹۹

آیت الله سیستانی الله علیه السلام

اگر جزء جبیره نباشد جائز نیست و در صورتی که برای بستن چراحت متعارف باشد جز جبیره است و باید فقط روی آن را دست بکشد و شستن آن کافی نیست.

توضیح المسائل جامع، ص ۱۲۸، ۳۶۹

با استفاده از استفتاء موجود در اداره پاسخ به
سؤالات دینی

آیت الله شیری زنجانی (دام ظله)

اگر جزء جبیره محسوب شود، جائز است.

وظیفه در مورد محل جبیره مسح آن است نه شستن و جریان آب بر آن.

باسم تعالیٰ

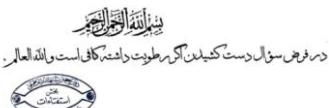
۱. اگر جزء جبیره محسوب شود، جائز است.
۲. وظیفه در مورد محل جبیره مسح آن است
ز شستن و جریان آب بر آن.

آیت الله صافی گلایانی مدظله

در صورتی که محل جبیره علاوه بر پارچه پلاستیک هم کشیده شده باشد، روی پلاستیک غسل جبیره صحیح نیست ولی اگر فقط با پلاستیک بسته شده باشد، آب رساندن به پلاستیک کافی است و دست کشیدن لازم نیست.

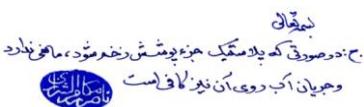
استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

در فرض سوال دست کشیدن اگر رطوبت داشته کافی است.

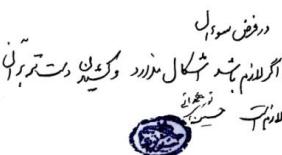
آیت الله مکارم شیرازی (دام ظله)

در صورتی که پلاستیک جزء پوشش زخم شود مانع ندارد و جریان آب روی آن نیز کافی است.

آیت الله نوری همدانی (دام ظله)

در فرض سؤال اگر لازم باشد اشکال ندارد و کشیدن دست تر بر آن لازم است.

تیمم

تیمم با گرد و غبار

سؤال: حکم تیمم با گرد و غبار چیست؟

آیت‌الله خامنه‌ای متغیر

الف و ب) تا امکان تهیه‌ی خاک وجود دارد، تیمم به گرد و غبار صحیح نیست، مگر به اندازه‌ای باشد که عرفاً بر آن خاک صدق کند.

تا امکان تهیه‌ی خاک وجود دارد، تیمم به گرد و غبار صحیح نیست،
مگر به اندازه‌ای باشد که روزانه بر آن خاک صدق کند.

تیمم بر گچ، سیمان، موزائیک، کاشی و آجر

سؤال: آیا تیمم بر گچ، سیمان، موزائیک، کاشی و آجر صحیح است؟

امام خمینی رهنما

تیمم بر آجر صحیح است و بنابر احتیاط واجب با بودن خاک یا چیز دیگری که تیمم بر آن صحیح است به گچ پخته تیمم نکند و بر سیمان و موزائیک و کاشی تیمم صحیح نیست.

توضیح المسائل، ص ۱۰۲، م ۶۸۴ و ۶۸۵

تحریر الوسیله، ص ۱۰۶، م ۱ و ۳؛ پرسش از دفتر

آیت الله ارجمند رحمه اللہ

بنابر اختیاط واجب با بودن خاک یا چیز دیگری که تیمم بر آن صحیح است به گچ پخته تیمم نکند و تیمم بر آجر صحیح نیست.

توضیح المسائل، ص ۱۲۶، ۶۷۸م و ۶۷۹

العروق والونقی، ج ۱، ص ۳۶۰ و ۳۶۱، فصل فی بیان

ما یصح التیمم به

آیت الله بهجت رحمه اللہ

تیمم بر موزائیک و آجر صحیح است و گچ اگر پخته شده باشد و چیز دیگری برای تیمم ندارد، احتیاطاً هم به این‌ها و هم به مانند گل یا غبار تیمم نماید.

توضیح المسائل، ص ۱۱۵، ۵۸۷م

استفتائات، ج ۱، ص ۳۱۵ و ۳۱۶، با استفاده از

۱۱۱۲ و ۱۱۱۳م

آیت الله تبریزی رحمه اللہ

تیمم بر موزائیک صحیح است و بنابر اختیاط در حال اختیار به گچ پخته تیمم نکند. بنابر اختیاط واجب جایز نیست مگر تیمم منحصر به سیمان باشد.

توضیح المسائل، ص ۱۰۹، ۶۹۳م

استفتائات جدید، ج ۱، ص ۶۱، س ۲۷۸

صراء النجاة، ج ۱، ص ۱۰۰، س ۳۰۴

آیت‌الله خامنه‌ای مدظلله

تیم بر گچ و آجر و سیمان و موزائیک صحیح است اگر چه احتیاط مستحب ترک تیم با سیمان و موزائیک است.

اجوبة الاستفتئات، ص ٤٩ و ٤٨٩ و ٢١٠، س ١٠٣ و ٤٨٩

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیت‌الله خویی بلطفه

با آجر و گچ پخته بنابر احتیاط واجب تیم صحیح نیست. تیم بر سیمان صحیح نیست.

استفتئات، ص ٥٠، س ١٥٩ و ١٦٠

توضیح المسائل، ص ١١٩، م ٦٩٣

صرة النجاة، ج ١، ص ١٠٠، س ٣٠٤

آیت‌الله سیستانی مدظلله

تیم بر گچ و آجر پخته‌ای که غبار دارد صحیح است هرچند احتیاط مستحب آن است که در حال اختیار با آن‌ها تیم نشود. تیم به کاشی، موزائیک و سیمان بنابر احتیاط واجب صحیح نیست.

توضیح المسائل جامع، ص ٢٥٩، س ٨٢٦

منهاج الصالحين، ج ١، ص ١١٧، م ٣٥٧

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیات‌الله شیری زنجانی ملک‌الملک

آیات‌الله صافی گلپایگانی ملک‌الملک

تیم به گچ و آجر پخته که پودر شده است در حال اختیار جایز است. تیم به سیمان، کاشی و موzaïek صحیح نیست.

توضیح المسائل، ص ۱۲۴، م ۵۸۰

استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

آیات‌الله صافی گلپایگانی ملک‌الملک

بودن چیزی که تیم بر آن صحیح است احوط آن است که به گچ پخته تیم نکند.

توضیح المسائل، ص ۱۱۷، م ۶۹۳

هدایة العباد، ج ۱، ص ۸۴، م ۴۹۱

آیات‌الله فاضل لنگرانی ملک‌الملک

تیم بر آجر صحیح است و به احتیاط واجب به گچ پخته تیم نشود. با بودن خاک و سنگ بر موzaïek مانع ندارد. تیم به سیمان و کاشی صحیح نیست.

استفتائات، ج ۱، ص ۶۶، س ۱۹۲

توضیح المسائل، ص ۱۲۷ و ۱۲۸، م ۶۷۹ و ۶۷۸

۶۸۴

الاحکام الواضحة، ص ۸۵ و ۸۶ الفصل الثاني

(ما تیم به)

آیات‌الله گلپایگانی ملک‌الملک

با بودن چیزی که تیم بر آن صحیح است احوط (احتیاط واجب) آن است که به گچ پخته تیم نشود.

توضیح المسائل، ص ۱۲۱، م ۶۹۳

هدایة العباد، ج ۱، ص ۱۰۰، م ۴۹۱

مجموع المسائل، ج ۱، ص ۱۱۷

آیت‌الله مکارم شیرازی مدظلہ

احتیاط واجب آن است که بر گچ پخته و آجر تیم نکند.

توضیح المسائل، ص ۱۲۱، ۶۳۸م

سؤال: آیا تیم بر سیمان و موzaئیک صحیح است؟

تیم اشکال دارد.

تیم اشکال دارد.

ابن القاسم
۶۲۴۹۹۴۵

آیت‌الله نوری همدانی مدظلہ

اگر موzaئیک از سنگ پخته درست شده است اشکال دارد. تیم به آجر و گچ صحیح

نیست.

توضیح المسائل، ص ۱۴۰، ۶۸۵م

هزار و یک مسئله فقهی، ص ۲۵، س ۷۷

آیت‌الله وحید خراسانی مدظلہ

تیم بر سنگ گچ صحیح است و بنابر احتیاط مستحب در حال اختیار بر گچ و آجر پخته تیم ننماید. تیم بر سیمان و کاشی و موzaئیک صحیح نیست.

توضیح المسائل، ص ۱۲۵م، ۶۹۲م

منهاج الصالحين، ج ۲، ص ۱۰۸، الفصل الثاني و استفتاء شفاهی از دفتر معظم له

تیمم با وجود ناخن بلند

سؤال: آیا مسح سر انگشتان در صورتی که ناخن‌ها مقداری بلند باشد واجب است؟

← ۱۰۷ →

آیات عظام: امام خمینی الله، ارجمند الله، بهجت الله، تبریزی الله، خامنه‌ای الله، خوئی الله، شیری زنجانی الله، صافی گلپایگانی الله، فاضل لنکرانی الله، گلپایگانی الله، مکارم شیرازی الله، نوری همدانی الله، وحید خراسانی الله:
واجب نیست.^۱

۱. امام خمینی الله: تحریرالوسیله، ج ۱، القول فی کیفیت تیمم، با استفاده از ۱م و عروةالوثقی، ج ۱، ص ۳۶۷، الثالث، خط ۴ و استفتایات، ج ۱، ص ۹۵، س ۲۴۶ و توضیح المسائل، ص ۹۵، م ۷۰، ش ۶۹۴، آیت‌الله ارجمند الله: العروةالوثقی، ج ۱، ص ۳۶۷، الثالث و المسائل الواضحة، ج ۱، ص ۱۲۸، م ۱۲۸، ش ۵۹۷، آیت‌الله بهجت الله: وسیلةالتجاه، ج ۱، ص ۱۳۸، م ۴۹۳ و توضیح المسائل، ص ۱۱۷، آیت‌الله تبریزی الله: منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۰۴، الفصل الثالث، کیفیت تیمم و توضیح المسائل، ص ۱۲۵، م ۷۰۸، شماره ۴

آیت‌الله خامنه‌ای الله: رساله آموزشی، ص ۱۰۹، کیفیت تیمم و اجویه الاستفتایات، ص ۴۸، م ۲۰۹، آیت‌الله خوئی الله: توضیح المسائل، ص ۱۲۲-۱۲۱، م ۷۰۸ و منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۰۲، الفصل الثالث، کیفیت

تیمم

آیت‌الله شیری زنجانی الله: توضیح المسائل، ص ۱۲۶، م ۵۹۶، شماره ۴
آیت‌الله صافی گلپایگانی الله: هدایة العباد، ص ۸۶ و ۸۷، م ۵۰۳ و استفتاء دریافتی از مرکز پاسخگویی ملی
آیت‌الله فاضل لنکرانی الله: استفتاء دریافتی از مرکز پاسخگویی ملی و توضیح المسائل، ص ۱۱۵، م ۶۹۴ و
الاحکام الواضحة، ص ۸۷، الفصل الثالث
آیت‌الله گلپایگانی الله: هدایة العباد، ج ۱، ص ۱۰۲، م ۵۰۳ و العروةالوثقی، ج ۱، ص ۳۶۷، الثالث و توضیح المسائل،
ص ۱۲۴، م ۷۱۰ و ۷۱۱

آیت‌الله مکارم شیرازی الله: العروة الوثقی مع تعلیقات، ج ۱، ص ۳۹۸، فصل فی کیفیة تیمم، الثالث و توضیح
المسائل، ص ۱۲۳، م ۶۴۸ و استفتاء دریافتی از مرکز پاسخگویی ملی
آیت‌الله نوری همدانی الله: استفتاء دریافتی از مرکز پاسخگویی ملی و التعليقات علی کتاب العروة الوثقی، ص ۱۱۲،
فصل فی کیفیة تیمم و توضیح المسائل، ص ۱۴۲، م ۷۰۳ و ۷۰۴
آیت‌الله وحید خراسانی الله: منهاج الصالحين، ج ۱، ص ۱۱۰، الفصل الثالث و توضیح المسائل، ص ۱۲۸، م ۷۰۷

آیات‌الله سیستانی المکتبة

مسح مقداری از نوک انگشت که نزدیک ناخن است در صورتی که ناخن بلند نباشد و عرفاً جزء ظاهر دست محسوب می‌شود واجب است و مسح مقداری از آن که عرفاً جزء باطن شمرده می‌شود لازم نیست.

توضیح المسائل جامع، ج ۱، ص ۲۶۴، ۸۴۷م

(۳) المسائل المختبه، ص ۸۰، ۱۴۳م

